

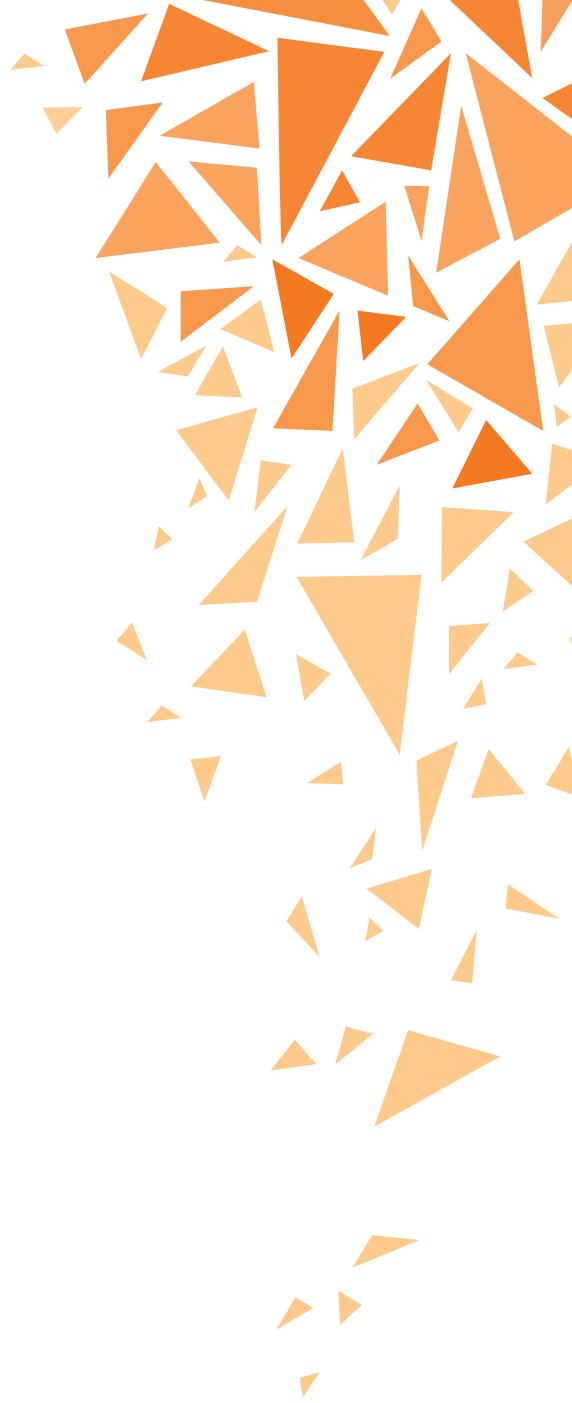
VANTAAAN YLEISKAAVA 2020

YLEISKAAVA 2020: TAVOITTEET

Kaupunginhallitus 22.1.2018



Asukkailleen rakas Vantaa on helpoa asumista ja onnellista arkea. Vihreä kaupunki kasvaa viisaasti ja ikääntyy kauniisti. Vantaa yhdistää Suomen maailmaan ja tarjoaa kotipaikan uusille ideoille.



YLEISKÄVA 2020

Vantaaan kaupunki
Kaupunkisuunnittelu
Yleiskaavoitus
Kielotie 13
01300 Vantaa
Ulkosaaja taitto:
Kari Tervo

Paula Kankunen
Tiina Hulkko
Anna-Mari Kangas
Antonina Myllymäki
Joonas Steinroth

Anna-Karin Kyönvöitä
Helene Vierimaa
Ritva-Leena Kujala
Pia Tasanko
Anne Mäkynen (21.10.2017 saakka)

1. painos, tekniset korjaukset 19.2.2018

SISÄLLYS

YLEISKAAVA 2020 TAVOITTEIDEN HYVÄKSYMINEN	5	
1. JOHDANTO	6	
2. YLEISKAAVALLA VASTATAAN AJAN ILMIOIHIN	7	
3. YLEISKAAVAN TAVOITTEIDEN RAAMI ON KESTÄVÄ KEHITYS	10	
Elkologinen kestävyys	11	
Taloudellinen kestävyys	11	
Sosiaalinen kestävyys	12	
Kulttuurinen kestävyys	12	
4. YLEISKAAVALLA VARAUDUTAAN KAUPUNGIN KASVUUN	15	
5. YLEISKAAVAN TAVOITTEET	17	
5.1. Paikallinen elinympäristö ja näkyvä kaupunki hyvän elämän mahdollistajana	17	
Huolehdimme aluekeskusten tasapainoisesta kehittämisestä	17	
Kaupunkiympäristö kannustaa liikkumaan lihasvoimalla	18	
Vantaa on houkutteleva kotikaupunki, joka torjuu erityymistä	19	
Jokapäiväiset palvelut ruokakaupasta lähimetsään saavuttaa sujuvasti kävelien ja pyörillen	20	
Luomme tilaa vahreydelle ja vedelle ja turvaamme vesistöjen elinvoimaisuuden sekä rantojen maiseman monipuolisuuuden	22	
Kulttuuriympäristöt kehittyvät yhtiseisenä muistinamme	24	
5.2. Seudullinen joukkoliikennekaupunki kytkeytyneisyden takeena	25	
Ohjaamme kaupungin kasvun ensisijaisesti keskustoihin ja joukkoliikennejöhykkeille	25	
Luomme nopeat joukkoliikenteen yhteydet seudun keskuksiensä ja solmukohtienvälinne	26	
Luomme pyöräilyn laatuksiä ja turvallisuuden	27	
Turvamme seudullisen viheraluejärjestelmän ja vahvistamme ekologista yhteyskiä	27	
Varmistamme teknisten verkostojen ja tavaraliikenteen toimivuuden	28	
5.3. Kansainvälinen lentokenttäkaupunki seudun kasvun moottorina	30	
Varmistamme lentokentän kasvun edellytykset ja lentämisen ympäristöhäiriöiden hallinnan	30	
Vahvistamme Vantaan kansainvälistä vetovoimakesijöitä luonnonlaadun ja kaupungin elinvoiman kehittämisen	31	
Kehitämme Vantaan pääkeskustoista Tikkurilasta, Aviapoliksesta ja Myyrmäestä monipuolisista työpaikkojen ja palvelujen keskittymä	32	
Turvamme riittävät työpaikkarakennamisen mahdollisuudet	33	
6. MAANKÄYTÖN KEHITYSKUVA	35	
7. MITEN TAVOITTEET MUODOSTETTIIN	37	
Kaupunkilaisten näkemyksiä karttoittamassa: Vantcan tulevaisuuskuvat	38	
LÄHTEET JA KIRJALLISUUUS	39	

YLEISKAAVA 2020 TAVOITTEIDEN HYVÄKSYMINEN

Vantaan kaupunginhallitus päättöksellään hyväksyi 22.1.2018 seuraavat 15 kohdtaa yleiskaavan 2020 tavoitteiksi:

- **SEUDULLINEN JOUKKOILIKENNEKAUPUNKI KYTKEYTYNEI SYYDEN TAKEENA**
 - Ohjaaamme kaupungin kasvun ensisijaisesti keskustoihin ja joukkoliikenneyöhöykelle
 - Luomme nopeat joukkoliikenteen yhteydet seudun keskuksien ja solmu-kohtienväliille
 - Luomme pyöräilyn laatu käytäväverkon
 - Turvaamme seudullisen viheraluejärjestelmän ja vahvistamme ekologisia yhteyksiä
 - Varmistamme teknisten verkostojen ja tavaraliikenteen toimivuuden
- **PAIKALLINEN ELINYMPÄRISTÖ JA NÄKYVÄ KAUPUNKI HYVÄN ELÄMÄN MAHDOLLISTAJANA**
 - Huolehdimme aluekeskusten tasapainoisesta kehittämisestä
 - Kaupunkiympäristö kannustaa liikkumaan lihasvoimalla
 - Vantaa on houkutteleva kotikaupunki, joka torjuu erityymistä
 - Jokapäiväiset palvelut ruokakaupasta lähihetkeen saavuttaa kaupunkialueella sujuvasti kävelien ja pyörällen
 - Luomme tilaa vehreydelle ja vedelle ja turvaamme vesistöjen elinvoimaisuuden sekä rantojen maiseman monipuolisuuden
 - Kulttuuriympäristöt kehittyyvät yhteisenä muistinamme
- **KANSAINVÄLINEN LENTOKENTTÄKAUPUNKI SEUDUN KASVUN MOOTTORINA**
 - Varmistamme lentokentän kasvun edellytykset ja lentoalan ympäristöhäiriöiden hallinnan
 - Vahvistamme Vantaan kansainvälistä vetovoimatekiöitä luonnosta lentoaluettaan kaupungin elinvoiman kehittämisenä
 - Kehitämme Vantaan pääkeskustaista Tikkurilasta, Aviapoliksesta ja Myyrämödestä monipuolisia työpaikkoja ja palvelujen keskittymää
 - Turvaamme riittävät työpaikkarakentamisen mahdollisuudet

1 | JOHDANTO

Yleiskaava on pitkän tähtäimen suunnitelma, jolla kaupunki ohjaa kehitystä tavoittelemansa suuntaan. Yleiskaava 2020:n tavoitevuodeksi on asetettu 2050, joten yleiskaava pyrkii katsomaan yli 30 vuoden päähän nykyhetkestä. Tässä ojassa tapahtuvat muutokset toimintaympäristössä ovat suuria ja niiden ennakointi vaikeaa. Osaan muutoksista on mahdollista vaikuttaa yleiskaavassa tehtävillä ratkaisuilla, mutta osan vaikuttuksiin voimme vain varautua.

Uusi yleiskaava muuttaa kaupunkirakennetta, viherrakennetta ja liikkumismahdollisuuksia. Fyysinen kaupunkirakenne muuttuu hitaasti, koska rakennusten ja infrastruktuurin keskimääräinen elinkaari on vähintään kymmeniä vuosia. Jos Vantaan kaupunkikehitys pysyy nykyisellä kasvu-uralla, on todennäköistä, että vuoden 2050 kaupunkirakenteesta on nyt rakennettuna vasta hieman yli puolet. Yleiskaavalla on merkittävä vaikutus siihen, miltä kaupunki näyttää, tuntuu ja miten se toimii 30 vuoden päästä.

Yleiskaava on enemmän kuin maankäytön suunnitelma kaupungista vuonna 2050. Se on kaupungin tärkeimpä strategisia työväliteitä, jossa määritellään kaupungin yhteinen tavoiteltu tulevaisuuden Vantaasta sekä merkittävät linjaukset, miten sinne päästään. Tavoitetilan hahmottamisessa ensimmäinen askel on yleiskaavan tavoitteet, jotka on määritelty kolmeen mittakaavaltaan erilaiseen ryhmään, jotka kaikki kuvavat tulevaisuuden kaupunkia. Vantaa on vuonna 2050 kansainvälisen lentokenttäkaupunki, seudullinen joukkoliikenneympäristö ja hyvä kotikupunki. Tavoitteiden reunaehdona on kasvun kestävyys niin ekologisesti, kulttuurisesti, sosiaalisesti kuin taloudellisesti.

2 | YLEISKAAVALLA VASTATAAN AJAN ILMIÖIHIN

Parhaillaan tapahtuvat ilmiöt ja kehitystrendit vaikuttavat siihen, millainen Vantaa on vuonna 2050. Alla on kuvattu yleiskaavan laadinnan näkökulmasta keskeisimpiä ilmiöitä.

Yhteiskunta

Kaupungistuminen

Kaupungistuminen on globaali megatrendi. Kaupungeissa asuvan väestön määrä ylittää maaseudulla asuvan väestön määrän ensimmäistä kertaa historiassa 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä.¹ Kaupungistuminen jatkuu edelleen myös Suomessa, mikä näkyy väestön keskittymisenä yhä voimakkaammin suuremmille kaupunkiseuduille. Erittyisen voimakkaasti kasvaa Helsingin seutu, jonka ennuettaan tulevaisuudessa kerääväni jo yli puolet koko Suomen väestönkasvusta.²

Maahanmuutto

Merkittävä osa Helsingin seudun, ja Vantaan, väestönkasvusta johtuu maahanmuutosta ja vieraskielisen väestön kasvusta. Vieraskielisten osuus seudun väestöstä on nykyisellään noin 12 %. Vuonna 2030 jo joka viidennen seudun asukasta arvioidaan puhuvan äidinkielenään muita kuin kotimaista kieliä. Vantaalla osuus on todennäköisesti tätäkin suurempi, vieraskielisen väestön osuuden nousussa jo lähdelle 30 prosenttia. Kehitys seuraa kansainvälistä trendiä; Tukholman läänissä vieraskielisten osuus on jo yli 30 %.³ Nopeat ja rajut muutokset esimer-

kksi globalissa turvallisuustilanteessa tai ilmastonmuutoksen aiheuttamissa sääri-ilmiöissä voivat kiihdytä madhanmuuton määrää äkillisesti tai toisaalta pysäyttää muuttoilkeen kuin seinään.

Eriytymiskehityksen uhka

Eriytymiseksi kaupunkien haasteeksi kansainvälisti on noussut negatiivinen alueellinen eriarvoisuus, jota ilmentävät mm. koulutustason, työllisyysasteen, palveluiden saatavuuden ja tulotason suuret paikalliset vaihtelut. Viime aikoina alueiden väliiset erot ovat kasvaneet myös pääkaupunkiseudulla. Alueellinen erityyminen kytkeytyy vahvasti asuntokannan tyypin ja sijaintiin, mikä tekee ilmiöstä erityisen haasteellisen asuntokannan rakenteen ja suhteellisen sijainnin muuttuessa hitaasti.⁴

Kaupunkilaatu ja elämäntavat

Ihmisten arjen ja elinympäristön ilmiöiden tarkastelu terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden näkökulmista on korostunut viime vuosina. Aiempaa merkittävämpää on se, mitä elämänsä ja kokemuksia alueet ihmisiille tuottavat. Talouskasvun tavoittelua nousevat haastamaan moninaisemmat kasvun lähteet. Terveyttä ei taata ainoastaan terveyspalveluiden piirissä, vaan arjen eri tahojen toiminnan yhteistuloksena. Hyvään elinympäristön kuuluu myös turvallisuus, mihin voi daan vaikuttaa kaupunkiympäristön laadulla ja eriarvoistumiskehityksen hillintä. Asumisessa trendi ennakoit nykyistä suurempaan yhteisölliseen asumisen arvostamista.⁵

Talous

Jakamistalous ja palveluistuminen

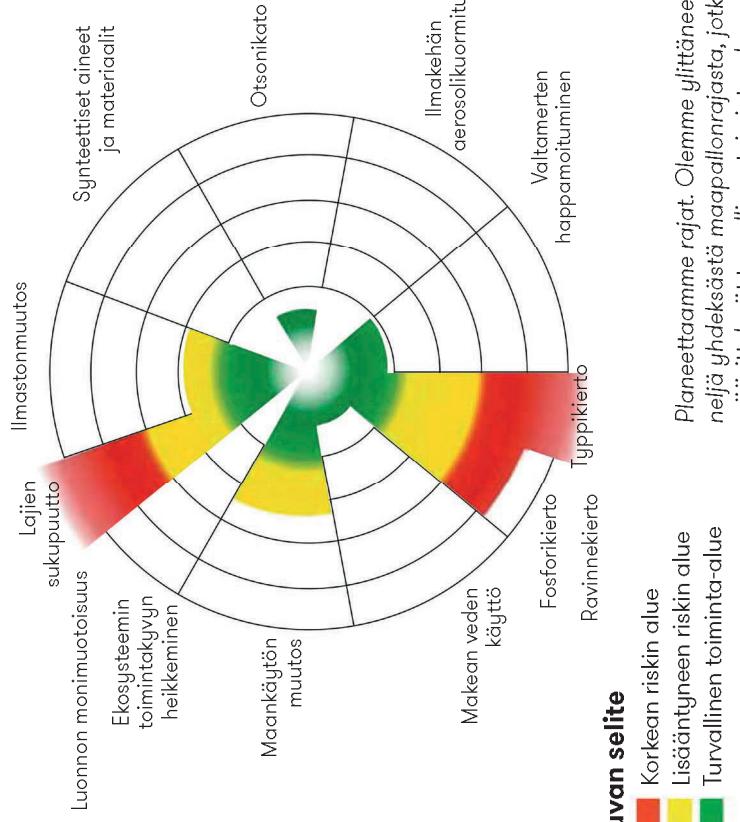
Palvelusektori on voimakkaimmin kasvava talouden sektori: palveluita sekä tuotetaan että käytetään enemmän. Kuluttaminen siirtyy materiaan hankkimisesta enemmän palveluihin ja tavaroiden yhteiskäytöön. Jakamistalous perustuu tavaroiden lainsäädäntöön ja vuokraamiseen ja tuottamisen, myymisen ja ostamisen sijaan. Jakamistalouden yleistymiselle on parhaat mahdollisuudet kaupungissa, joissa on riittävästi innovatiivisia toimijoita ja paljon pieniä kotitalouksia.

Ilmastonmuutos

Ilmastonmuutos aiheuttaa merkittäviä vaikuttuksia yhteiskunnalleemme ja luonnon järistelmiille. Ihmisen aiheuttama ilmastonmuutos on jo nostanut maapallon keskilämpötilaa, mikä näkyy mm. merien lämpenemisenä, jäätökoiden sulamisena ja ohenemisenä, merenpinnan korkeuden nousuksena, ja erilaisina sään ääri-ilmiöinä. Nykyisillä maailmanlaajuisilla kasvihuonekaasujen päästöillä ilmaston lämpeneminen jatkuu edelleen.⁶

Palveluistuminen ja jakamistalouden uskotaan kasvavan erityisesti liikenteen osalta. Puhutaan liikenteestä palveluna (Mobility as a Service / Maas), mihin kuuluvat niin liikkumisen ohjaukseen kuin kulkuvälineiden yhteiskäytön palvelut. Tämä saattaa mahdollistaa tulevaisuudessa huomattavan tilan säästöön liikenteen osalta, jos autojen määrä yhteysonnistuksen myötä vähenee merkittävästi.⁶

Ympäristö ja tekniikka



Planeettaramme rajat. Olemme ylittäneet jo neljä yhdeksästä maapallonrajasta, jotka määrittelevät turvallisen toiminta-alueen./

Esimerkiksi pääkaupunkiseudulla ilmaston ennustetaan lämpenevän kaikkina vuodenaikeina, talvella enemmän kuin kesällä. Mikäli päästötien hillinnässä onnistutaan tyydyttäävästi, vuoteen 2100 mennessä tammikuun keskilämpötila on arvioden mukaan reilut 5°C korkeampi kuin nykyään, ja vastaavasti heinäkuussa ero on noin 3°C. Talvella sataa selvästi nykyistä enemmän ja aurinkoa nähdään

harvemmin. Keskimääräiset ja suurimmat sademäärit sekä sadepäivien määrä kasvavat. Kesällä rankkasateiden arvioidaan voimistuvan runsaat 10 % sadassa vuodessa.⁹

Ilmastonmuutoksen hillinnässä kaupungit ja kaupunkiseudut tulevat olemaan ratkaisevassa roolissa. Kaupunkien yhdyskuntarakenne, kaupunkirakennus ja laatu vaikuttavat merkittävästi elämäntapoihin ja valintoihin, kuten liikkumistarpeisiin ja kulkutapavalintoihin ja siten myös liikenteen aiheuttamiin kasvuuhonekaasupäästöjen määrään. Ilmastonmuutoksen hillinnän rinnalla kaupunkien on myös sopeuduttava ja varauduttava ilmastonmuutokseen vaikuttuksiin. Lisääntyvä sateisuus vaatii yhä teholiakkamaa hulevesien ja tulvien hallintaa. Sateisuuuden vastakohtana myös helljejaksot pitenevät.¹⁰

Biodiversiteetin vähenneminen

Biodiversiteetin eli luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen on ilmastonmuutoksen ohella yksi vakavimmaista ympäristöongelmista. Esimerkiksi selkärankaisten lajien populaatioiden arvioidaan laskeeneen 58 prosenttia vuosien 1970-2012 aikana. Myös ns. yleisten lajien kannat heikkenevät nopeaa tahtia. Suomessa joka kymmenes laji on uhanalainen, ja uhanalaistuminen jatkuu kaikissa elinympäristöissä.

Yleisesti luonnon monimuotoisuutta uhkaa ihmisen aiheuttama elinympäristöjen hävittäminen ja heikentäminen. Elinympäristöjen katoamiseen suurimpia syitä taas ovat rakentaminen, metsänhakkuut, muutokset vesikosysteemeissä sekä kestämätön maataloustuotanto. Ilmastonmuutoksesta johtuvat lämpötilan muutokset vaikuttavat suoraan tai epäsuorasti lajien elinympäristöön.

Elinympäristöjen tuhoutumisesta aiheuttuva luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen ei ole riski vain kasveille ja eläimille, vaan se uhkaa ihmisiä ja kokonaisten ekosysteemien toimintaa. Luonnon elinympäristöt ovat elintärkeitä ihmisten selviytymiselle, hyvinvoimille ja menestymiselle. Uusiuutuvat ja uusiutumattomat luonnonvarat, kuten kasvit, eläimet, puhdas ilma, vesija maaperä, sekä mineralit, ovat luontopääomamme. Luontopääoman ihmisseille ja yhteiskunnalle tuottamia aineellisia ja aineettomia palveluja kutsutaan myös ekosysteemipalveluiksi.¹¹

Digitalisaatio, automatisaatio ja käyttövoimatekniikat

Digitalisaatio on tätä päivää ja yhä voimistuva trendi. Hyvät tieto- ja kommunikaatiroyhteydet muuttavat koko ajan ihmisten tapaa liikkua, tehdä töitä ja hoitaa asioitaan. Esimerkiksi verkkokaupan käyttö, etäopiskelu ja etäasiraanhoito

yleistyneväät edelleen. Laajamittaisina näillä ilmiöillä tulee olemaan vaikutusta kaupungin olemukseen. Tielikentteen automatisaatioon liittyvä teknologia kehittyy erittäin nopeasti. Täysin automaattisten autojen arveltaan olevan käytössä vuoden 2040 paikkeilla. Mikäli teknikka otetaan ensimmäisenä käyttöön yksityisautoilussa, se tekee yksityisautoilusta entistä houkuttelevampaa. Käyttövoima-teknikoista sähköautot ja -pyörät ovat hiljalleen yleistymässä, mikä mahdollistaa autojen osalta lähipäätöitä myyden ja polkupyörien osalta nykyistä pidemmät matkat. Ajoneuvoteknologian kehitys ei kuitenkaan ratkaise henkilöautojen tilan tarpeeseen liittyviä ongelmia, mikäli ajoneuvomuutoilu ei muutu, joten joukkoliikenteen, pyöröilyyn ja kävelyyn kehittämistä tulee edelleen jatkaa.

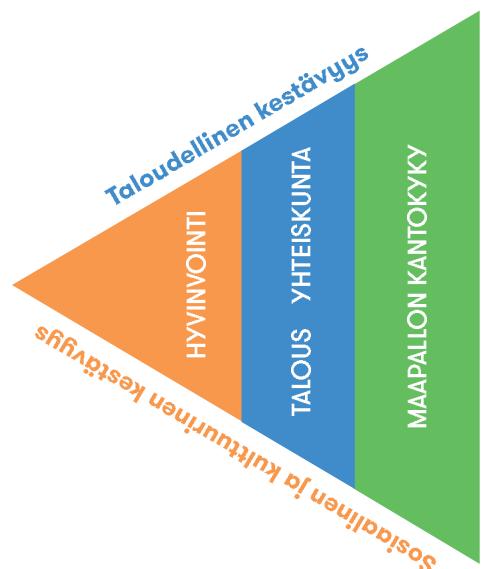
Luvun 2 viitteet:

- 1 YK (2014)
- 2 SYKE (2017)
- 3 Helsingin kaupunki (2016)
- 4 Vilkama & al. (2014)
- 5 Aaltonen & al. (2017)
- 6 Aaltonen & al. (2017)
- 7 Steffen & al. (2015); WWF (2016a)
- 8 IPCC (2013)
- 9 Mäkelä & al. (2016)
- 10 Ilmasto-opas.fi (2.11.2017)
- 11 WWF (2016b)

3 | TAVOITTEIDEN RAAMI ON KESTÄVÄ KEHITYS

Kestävä kehitys ohjaa kaikkia yleiskaavassa tehtäviä ratkaisuja. Kestävän kehityksen neljä eri osa-alueita ovat maankäytö- ja rakennuslaissa tasa-arvoisia siten, että niitä kaikkia pyritään edistämään samanaikaisesti. Kestävä kehitys pitää sisällään myös keskenään ristiriitaisia päämääriä, joten kestävän kehityksen edistäminenkin saattaa edellyttää arvovalintoja ja erilaisten näkökulmien painottamista.¹ Esimerkiksi kaupunkirakennetta tiivistettäessä joudutaan joskus rakentamaan viheralueille.

Maapallon kantokyky on kestörivyyden kivijalka. Päämäääränä on turvata maapallon säilyminen elinkelpoisena vielä tulevillekin sukupolville. Samalla aikana tuottava talous ja toimiva, oikeudenmukainen yhteiskunta luovat hyvinvointia ihmisiille. Kestävä talous tuottaa ihmisiille hyvinvointia maapallon ekologisen kantakyvyn rajoissa. Kuva on mukaalma Sitran raportissa ”Kestämätön käy kalliiksi” esitetystä kaaviosta.²



Vantaa on sitoutunut kehittymään kestävästi
Vantaan kaupunki on toiminnassaan sitoutunut kestäävän kehityksen edistämiseen useiden ohjelmien ja sitoumusten kautta, ja välillisesti myös kansainvälisen ja kansallisten strategioiden ja ohjelmien kautta. Kestävän kehityksen työ alki Vantaalla 1990-luvun puolivälissä, jolloin kaupunginvaltuusto hyväksyi ns. Aalborin asiakirjan. Kestävän kehityksen edistämiseksi Vantaalla on laadittu ympäristöpolitiikka³, joka sisältää kaupungin pitkän aikavälin linjaukset ekologisen kestävyyden ja ympäristönsuojelun edistämiseksi.

Ilmastonmuutoksen hillintä päästöjä vähentämällä vaatii kansainvälisiä sopimuksia. Pariisin ilmastosopimuksen (2015) tavoite on rajoittaa kasvihuonekaasupäästöjen kasvusta aiheutuva lämpötilan nousu selkeästi alle 2°C asteeseen esiteollisen ajan tasoon verrattuna, ja samalla pyrkää pitämään lämpötilan nousu alle 1,5°C asteessa.⁴

Parhillaan Vantaalla laaditaan resurssivisauden tiekarttaa, joka on pitkän aikavälin tavoiteohjelma kaupungin resurssitehokkuuden ja ympäristövastuullisen toiminnan edistämiseksi. Tavoitteena on hilinteitä ja jätteetön tulevaisuuden kaupunki, jossa luonnonvaroja käytetään säästeiläästi ja luodaan edellytyksiä kestävälle hyvinvoinnille. Tiekartassa esitetään energiantuotanto ja -kulutusta, yhdyskuntarakennetta, viherrakennetta ja liikkumista koskevia tavoitteita ja toimenpiteitä. Yhdyskuntarakenteen ja liikkumisen osalta tavoitteena on, että vuonna 2040 kaupunkirakenne on täydentynyt ja sekoittunut kestävästi, liik-

kumisen siellä on hiilineutraalia, sujuva ja kohtuuhintaista. Resurssi vuosien toimintamallin avulla kaupunki voi vahvistaa aluetaloutta ja työllisyyttä, luoda yrityksille uusia liiketoimintamahdollisuuksia sekä parantaa asukkaiden hyvinvointia. Resurssi vuosina alueella asukkaat voivat kehittää omaa ympäristötoän kestävämmäksi yhteisöllisellä toiminnalla, jolloin asukkaiden viihdyys kasvaa.

Kansainvälistä haasteesta kaupunkitasolle



Viime aikoina on ajateltu ekologisesti kestävän kaupungin olevan tiliinä ryppäämö joukkoliikenteen solmukohtien äärelle rakennettu, koska siten ihmisten on mahdollista liikkua julkisella liikenteellä tai lihasvoimin, ja ajoneuvoliikenteen moninaiset ympäristöhaarat vähenevät. Kaupunkirakennetta tivistettäessä myös säisty Y muulla laajoja viheralueita rakentamisesta. Ihmiset kuitenkin aiheuttavat päästöjä ja kuluttavat luonnonvaroja muutenkin kuin autoilemalla. Joissain tutkimuksissa on esitetty, että sillä, milloin monimuotoisuus on saatu siihen, ei ole suurta vaikutusta yksilöiden kokonaishiijan jälkeen muun muassa siksi, että autoilusta säästyvät rahan käytetään muuhun kuluttamiseen.⁵

Palkalliseen luonnon monimuotoisuuteen yleiskaavalla vaikutaetaan paljon. Yleiskaavalla ohjataan luonnon suojele- ja viheralueiden ja näiden välisen ekologisten yhteyksien säilymistä ja sijaintia. Vantaalla sijaitseva luonnon monimuotoisuus on osa maailmanlaajuisista biodiversiteettejä.

Yleiskaavassa voidaan varata alueita uusiutuvan energian tuotantoon ja varautua hajautetun tuotannon yleistymiseen. Materialien kulutukseen ja jätteiden hyödyntämiseen voidaan jonkin verran vaikuttaa yleiskaavalla. Rakentamisen takia maastoa joudutaan usein muokkaamaan. Maamassat tulisi ensisijaisesti sijoittaa paikalle, mutta jollei niin voida tehdä, on maamaisille varattava tilaa, kuten täyttömäkiä. Myös rakennusten purkamisesta voi syntyä jätettä, jos sitä ei pystytä uusiokäyttämään paikalla tai kierrettämään. Kuljetusmatkojen pitäisi olla mahdollisimman lyhyitä.

Taloudellinen kestävyys

Kaupunkikehityksen ja yleiskaavan näkökulmasta taloudellinen kestävyys tarkoittaa eritaitoisia asioita. Kaupungin kasvu tullee yleiskaavassa mitoitata ja hallita siten, että kaupungin talous kestää tarvittavat investoinnit ja käyttökustannukset. Vantaa on viimeisen vuosikymmenen aikana tehnyt tärkeitä korjauksilajeit. Tässapainoisen kasvun saavuttamiseksi ja tällä tiellä jatketaan. Jotta siiän onnistutaan, tulee kaupungin kasvaa maapolitiiksessä viisaasti ensisijaisesti omalle maalle tiivästi ja yhdyskuntarakennetta ehyyttää. Yhdyskuntarakenne ei saa laajentua turhaan ja harkitsemattomasti, siten kasvu on myös ekologisesti ja sosiaalisesti vastuullista.

Vantaa on sitoutunut useisiin kotimaisiin ja kansainvälisiin ilmastonmuutoksen hillintään tärhiäviin ohjelmiin.

Ekologinen kestävyys

Ekologista kestävyyttä on sekä paikallinen luonnon monimuotoisuus että se, miten ihmiset käyttävät maapallon rajallisia resurseja niin, että luonnon kestoikkyys ei yility ympäristön saatamisen tai luonnonvarojen liikakäytön takia. Yleiskaavalla vaikutaetaan näihin molempien ulottuvuuksiin.

Taloudellinen kestävyys on oleellista kaupunkilaisille ja kaupungissa toimiville yrityksille. Kaupungin talous on osa julkista taloutta: kaupungin toiminta- ja inves-

tointimenot rahoitetaan pitkälti verorahoituksella. Talouden tasapaino on edellityks kaupungin pitkäjänteiselle kehittämiselle. Talous on väline, jolla tuotetaan ja turvataan kaupunkilaisille hyvinvointia. Kaupungin tulee tarjota asukkailleen heidän maksukykyään vastaavat elämisen puitteet niin asumisen, liikkumisen kuin palveluiden näkökulmista. Yrityksille tulee tarjota taloudellisesti sopivia toimintamahdolisuusuuksia.

Yleiskaavalla voidaan edistää kestävän talouden vahvistumista Vantaalla. Kestävä talous tuottaa ihmisiille hyvinvointia maapallon ekologisen kantokyynin rajoissa. Konkreettinen kestävän talouden ilmenemismuoto on kiertotalous, missä resurssit säilytetään silloinkin, kun tuote on saavuttanut käyttöökänsä lopun. Tavoitteena on jo lähtökohtaisesti suunnitella ja valmistaa tuotteet siten, että ne püsivät käytössä ja kierrossa mahdollisimman pitkään. Yleiskaavan mittakaavassa kyse on maankäyttöön, liikenteeseen ja rakentamiseen liittyen mm. purkamisesta, eri materiaalien ja maamassojen sujuvasta kierrätyksestä ja toimintojen aluevarauksista.

Sosiaalinen kestävyys

Sosiaalisesti kestävän kaupungin tulee edistää osukkaiden hyvinvointia, vähentää alueellista eriarvoisuutta sekä taata osallislle riittävä osallistumismahdolisuudet. Hyvinvoinnin edistäminen yleiskaavassa liittyy erityisesti ympäristöihainöiden aiheuttamien haittojen vähentämiseen sekä elinympäristön laadun tuottamien hyötyjen lisäämiseen. Haitoista kaupunkiympäristössä korostuvat melu ja ilman epäpuhtaudeet, joita erityisesti liikenne aiheuttaa.

Kaupungin tiivistyessä tulee varmistaa, että rakennettu ympäristö pursuaa vahreyttä ja tarjoaa ekosysteemipalveluita. Tiivistyminen ja rakennetun ympäristön laajeneminen edellyttää vastavuoroisesti suurempaa huomiota julkisen kaupunkitalan laatuun. Ympäristön muuttuessa kaupunkimaisemaksi tulee sen mahdolistaan kaupunkimaisempi palvelutarjonta kuten peruspalveluiden hyvä saatavuus ja saavutettavuus.

Alueellinen eriarvoistuminen on kasvanut⁶ ja jo sen hidastaminen vaatii merkitäväitä toimenpiteitä. Asuntopolitiikalla, kuten asuntojen hallintomuotoja kauman säätelyllä, on merkittävä rooli eriarvoistumiskehityksen ehkäisyssä. Yleiskaavalalla voidaan luoda uusia rakentamismahdolisuusuuksia taantuvilla alueilla, mikä mahdolistaan osuntokannan monipuolistamisen. Myös purkava saneeraus tarjoaa

mahdolisuusuuksia asuntokannan rakenteen uudistamiseen. Liikkumisyhteyskseen kehittäminen voi puolestaan toimia positiivisen kaupunkiuudistuksen käynnistäjänä, samalla kun se parantaa alueen liikkumismahdolisuusuuksia. Merkittävässä osassa eriarvoistumisen torjunnassa Vantaalla on asunto-ohjeilma, jota ollaan päävittämässä vastaamaan muuttuneita haasteita.

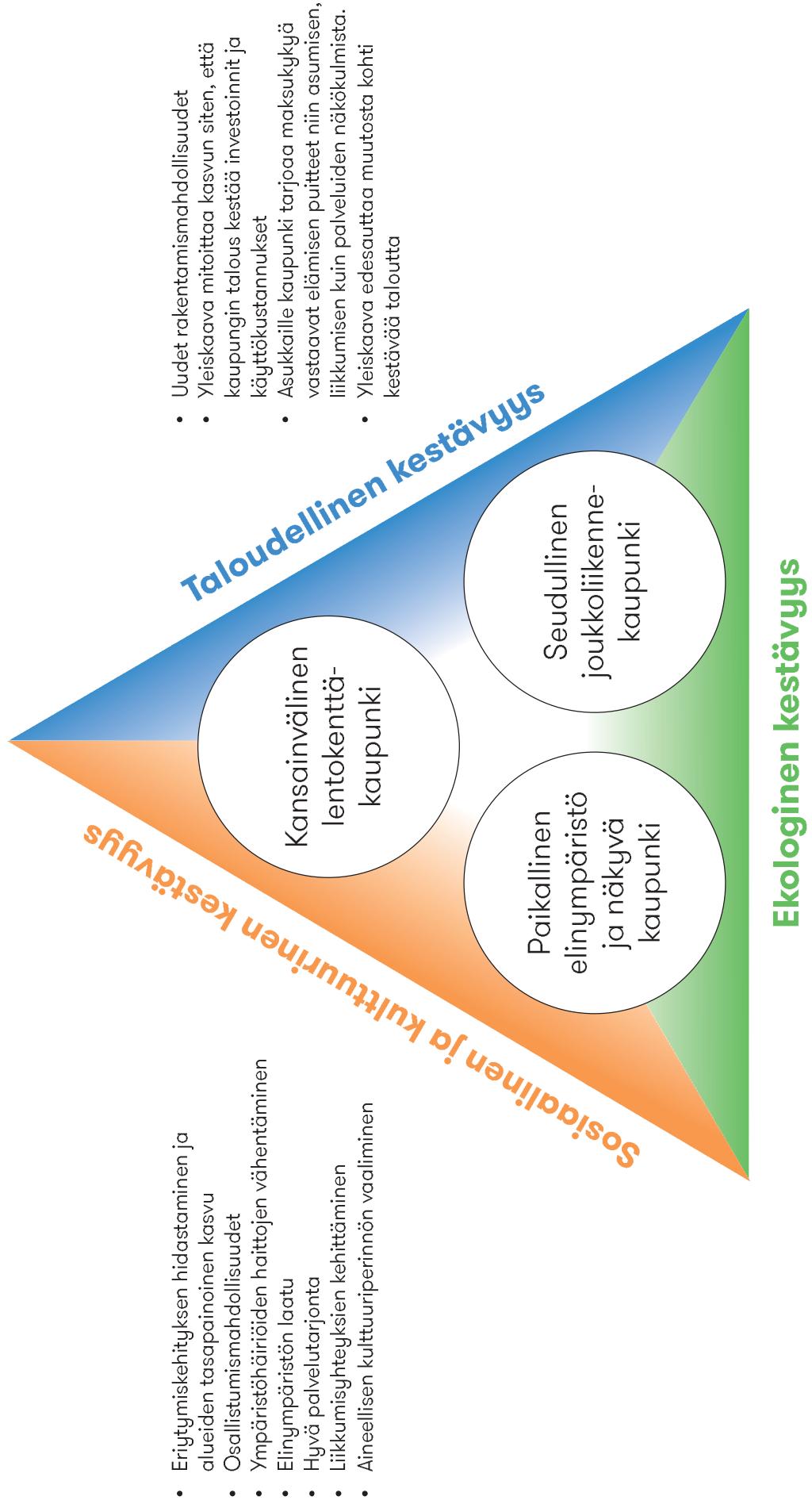
Kulttuurinen kestävyys

Kulttuuriruinen kestävyys mahdolistaan kulttuurien säilymisen ja kehitymisen sujupolveita toiselle sekä ihmisten vapaan henkisen toiminnan ja eettisen kasvun. Kulttuurin määritelmä on moninainen, sillä siihen kuuluu niin aineellisia kuin aineettomiaakin asioita.

Vaalimalla alueellisia ominaispiirteitä, kuten maisema ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaita rakennuksia ja elinympäristöjä, voidaan edistää kulttuuriperusti kestävää kehitystä. Yleiskaavan tehtäväänä on turvata aineellinen kulttuuriperintö, johon kuuluvat rakennukset, arkeologinen kulttuuriperintö ja kulttuurimaisemat.⁷ Museovirasto kokoaa käsitteen kulttuuriympäristö alle muinaisjäännökset, rakennetun ympäristön, maiseman ja perinnebiotoopit.⁸ Kaupungissa syntyy myös jatkuvasti uutta kulttuuriperintöä. Aineettoman kulttuuriperinnön osalta voisi ajatella, että kaupunki tarjoaa paikkoja sen syntymiselle.

Luvun 3 viitteet:

- 1 Ekoos Jo Majamaa (2015)
- 2 Kestämätön käy kaliliksi, Sitra (2013)
- 3 Vantaan kaupunki (2012)
- 4 Mäkelä & al. (2016)
- 5 Ottelin 2016; Alar-Mantila & al. (2016)
- 6 Vilkama & al. (2014)
- 7 Axelsson & al. (2013)
- 8 Kulttuuriympäristö Museoviraston www-sivuilla (15.6.2017)



Ekologinen kestavyys

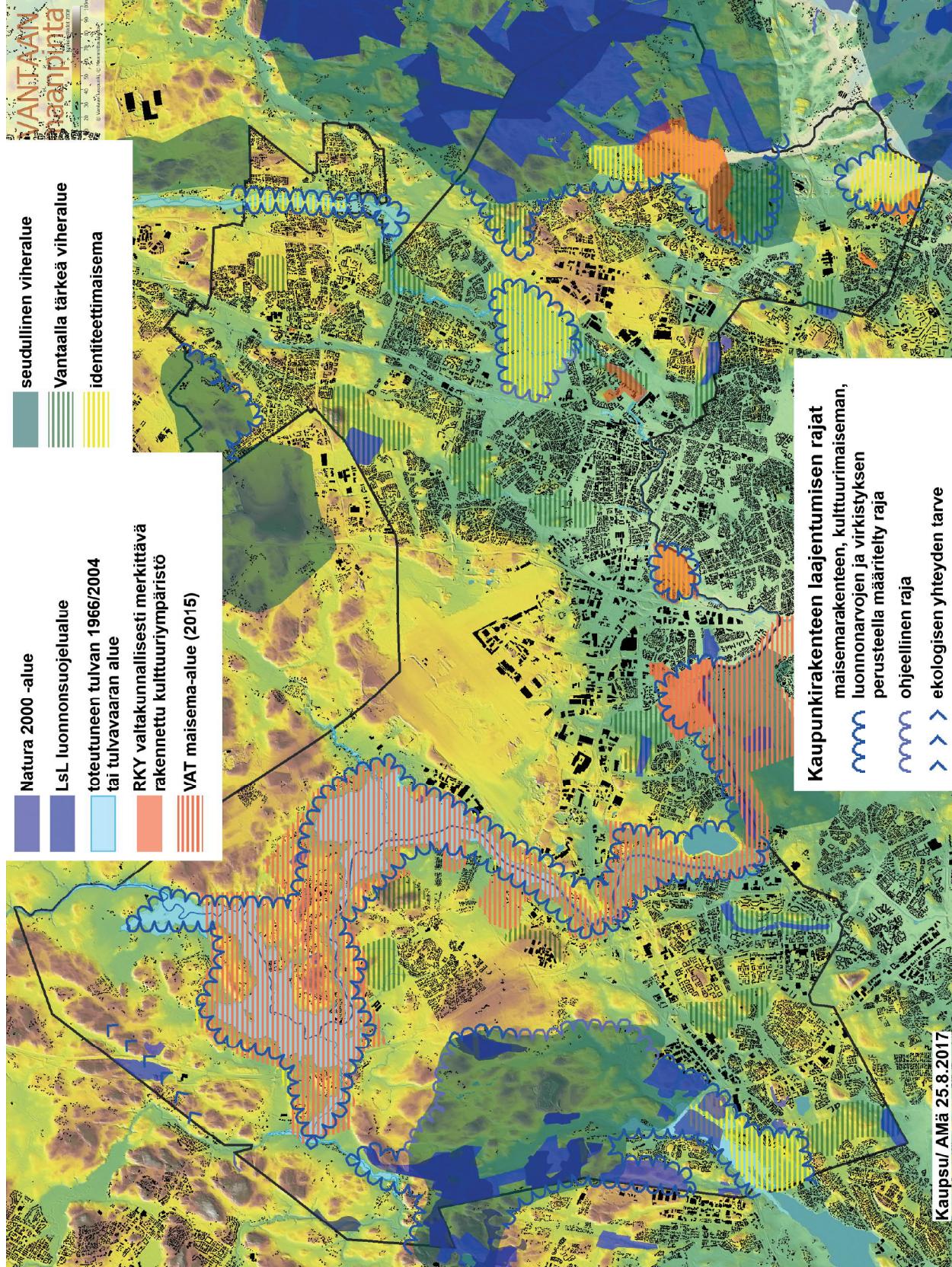
- Viherrakenne turvaa luonnon monimuotoisuutta ja toimivia ekosysteemejä
- Tiivistyyvä kaupunkirakenne mahdollistaa kestävää liikkumista ja säästävää viheralueita rakentamiselta
- Mahdollistetaan uusiutuva energia ja materiaalien resurssiviihaisas käytö

Maisemarakenne sekä luonnon ja kulttuuriympäristön arvot kaupunkirakenteen rajoina

Tässä kartassa esitettyjä rajoja noudattamalla saavutetaan kaikkia kestävyyden lajeja - mutta ei tietenkään kaikkea mahdollista kestävyyttä. Vantaaan yleiskaavojen taustalla on ollut maisemarakenteen analyysi jo vuosikymmenien ajan. Maisemarakennet analyysissä on monessa suhteessa kestävän kehityksen työkalu. Taloudellisesti kestävä on se, että rakentaminen sijoittuu sellaisille maille, jotka on helppoja ja siten edullisia rakentaa. Lisäksi luontomatkailun kautta luontoa ja kulttuurimaisemaa voi hyödyntää taloudellisesti.

Ekologista kestävyyttä on luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen ja luonnon prosessien, kuten veden kierron mahdollistaminen. Luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi Euroopan unioni on perustanut Natura 2000-verkoston, johon Vantaalla kuuluu alueita Petikosta ja Sotungista sekä Vantaanjoki. Sipoonkorven kansallispuisto on osa Suomen kansallista luontoverkostoa ja sen lisäksi Vantaalla on pienempiä luonnon suojealueita, jotka turvavat paikallista luonnon monimuotoisuutta. Jokien tulviminen asettaa kaupunkirakentamiseelle selvän reunaehtoon.

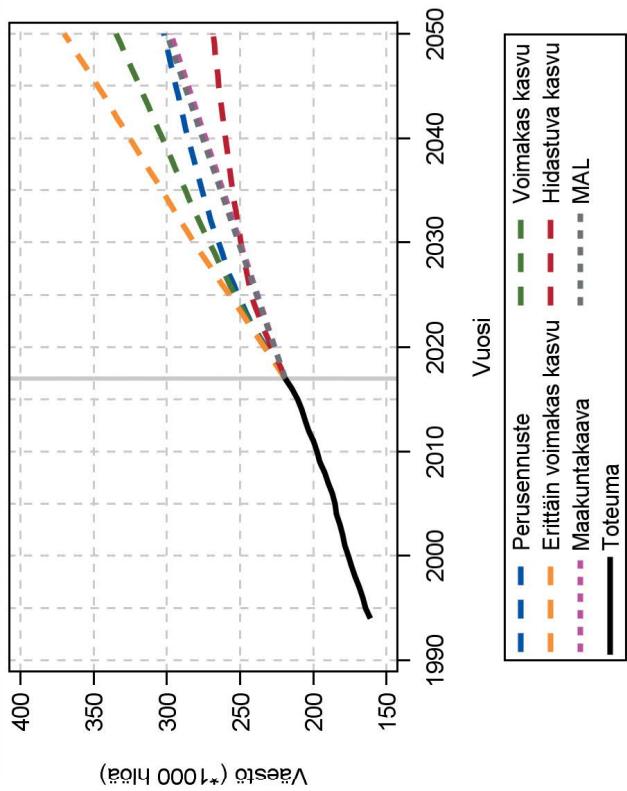
Sosiaalista kestävyyttä ovat virkistysalueiden terveys- ja huvivointivaikeukset ihmisiäille. Kulttuurista kestävyyttä on kulttuuriympäristöjen säilyttäminen.



YLEISKAAVALLA VARAUDUTTAAN KAUPUNGIN KASVUUN

Vantaa on kasvanut erittäin voimakkaasti viimeisen vuosikymmenen ajan. Väestö on lisääntynyt vuosittain keskimäärin 2900 hengellä kasvuprosentti ollessa 1,4 %. Edellisen 10 vuoden kasvusta reilu puolet on tullut syntyneiden enemmystä, kun 1980–1990 -luvulla osuus oli hieman yli 70 %. Väestön kasvun lähteen muuttumiseen ovat vaikuttaneet nettotoimuton määrään kasvusina, syntyneiden määrään pysyminen samalla tasolla ja väestön ikääntymisen mukana tuoma kuolleiden määrään kasvu.¹

Väestökasvun ennustetaan jatkuvan voimakkaana.¹² Yleiskaavaa varten laaditussa väestöskenaarioissa erittäin voimakkaan kasvun skenaariossa väestön määrä kasvoisi vuoteen 2050 mennessä 370 000 asukkaaseen, voimakkaan kasvun skenaariossa 335 000 asukkaaseen ja perusennusteessa 302 000 asukkaaseen. Hidastuvan kasvun skenaariossa väestön määrä edelleen lisääntyi, mutta vain 268 000 asukkaaseen. Skenaarioiden välinen haarukka on noin 102 000 henkeä. Suhteellisesti hidastuvan kasvun skenaario tarkoittaisi väestömäärään kasvua 22 % ja suurimman kasvun skenaario peräti 69 % kasvua.



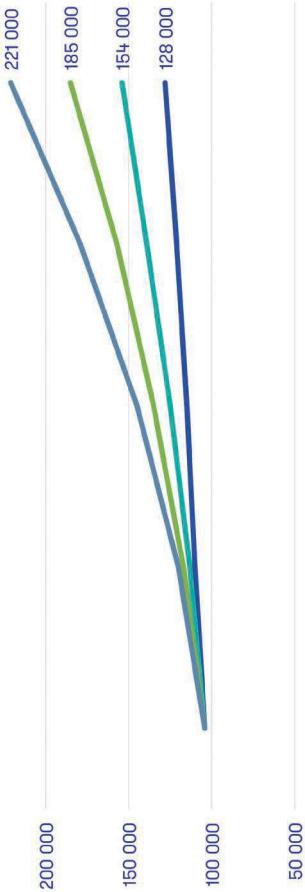
Väestön määrä 1994–2017 ja eri skenaariojen väestöjen määrät 2018–2050 sekä MAL-ja maakuntakaavaennusteet.¹

Vantaan työpaikkakäitys on ollut viime vuosina maltillisesti kasvavaa. Kasvu vauhti on jäänyt selvästi pienemmäksi kuin mihin yleiskaavavaraisuus 2007 varauduttuaan, mutta kaupungin työvoimaomavaraisuus on pysynyt selvästi positiivisen. Työpaikkakäitys ja toimittilojen rakentaminen ovat vahvasti yhteydessä yleiseen taloudelliseen kehitykseen, mikä on ollut viime vuosina hidasta.

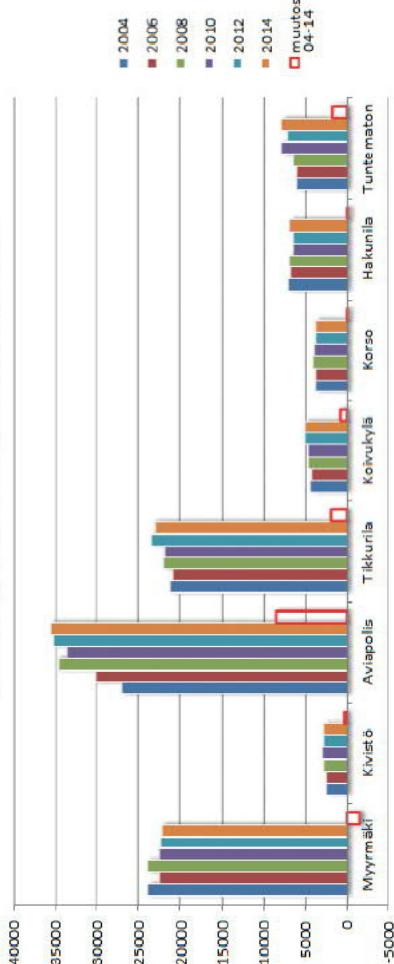
Vantaalla oli lähes 110 000 työpaikkaa vuoden 2015 lopussa. Työpaikkojen määrä kasvoi vuodesta 2009 vuoteen 2015 yli 8600 työpaikalla, mikä on vaitakunnallisenesti huomattava määrä. Helsingin seudun työpaikkamäärän nettokasvusta, 12900 työpaikasta, 67 % tapahtui Vantaalla.³ Työpaikkarakentaminen ja uudet työpaikat ovat sijoittuneet merkittävältä osin Aviapoliksen suuralueelle ja valtaväylien sekä ratojen läheisyyteen.

Työllisyys Vantaalla 2010-2050 skenaarioissa 0,5-2%/^a

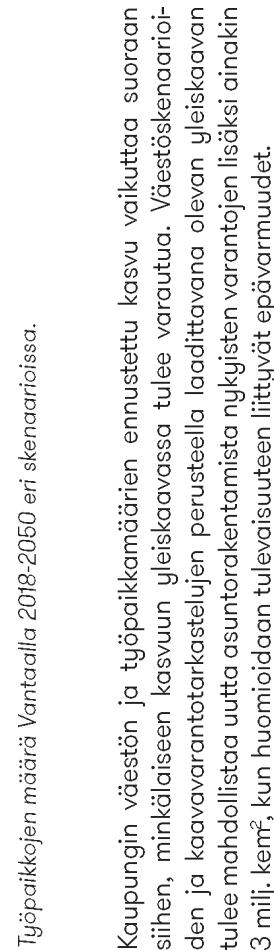
Eri kasvun skenaariot luovat 100 000 työpaikan haitarin vuonna 2050



Vantaan työpaikkakähyys vuosina 2004-2014



Vantaan työpaikkakähyys 2004-2014.



Työpaikkojen määrä Vantaalla 2018-2050 eri skenaarioissa.

Kaupungin väestön ja työpaikkamäärän ennustettu kasvu vaikuttaa suoraan siihen, minkälaiseen kasvun yleiskaavassa tulee varautua. Väestöskennaroitiden ja kaavavarantotarkastelujen perusteella laadittavana olevan yleiskaavan tulee mahdollistaan uutta asuntorakentamista nykyistä varantojen lisäksi ainakin 3 milj. kem², kun huomioidaan tulevaisuuteen liittyvät epävarmuudet. Työpaikkaskennaroitiden perusteella yleiskaavan tulee mahdollistaan toimitilarakentamista yli 4 milj. Kem². Koska realistista (tyhjät tontit) toimitilarakentamisen varantoa on nykyisissä kaavoissa jäljellä vielä yli 4,5 miljoonaa kerrosneliömetriä, tulee yleiskaavassa arvioida erityisesti varannon laatuja ja sijaintia suhteessa kysyntään.

Työpaikkamäärän ennustetaan kasvavan jatkossa^{2,4}. Yleiskaavaa varten laaditut työpaikkoskenaroitiden perusennusteessa Vantaalla ennustetaan olevan vuonna 2050 noin 185 000 työpaikkaa. Voimakkaimman kasvun skenaarioissa työpaikkamäärä nousisi 220 000 työpaikkaan. Osaamisintensiivisten liike-elämän palvelu - ja majoitus- ja ravitsemistoiminnan -työpaikkojen osuuden uuttaan kasvavan tulevaisuudessa, kun taas teollisuustyöpaikkojen määrä vähenee edelleen.

Luvun 4 viitteet:

- 1 Vantaan kaupunki (2017b)
- 2 Uudenmaan liitto (2017)
- 3 Vantaan kaupunki (2017d)
- 4 Vantaan kaupunki (2017c)



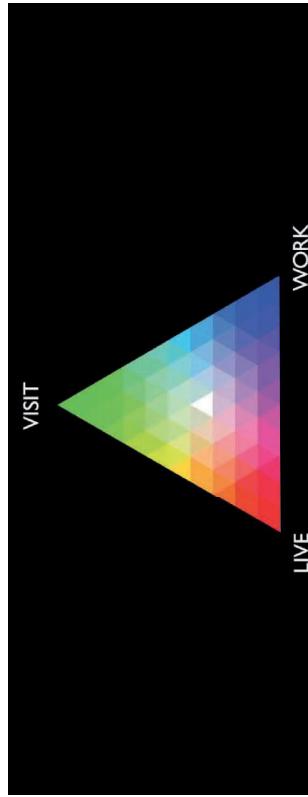
5 | YLEISKAAVAN TAVOITTEET

5.1 | PAIKALLINEN ELINYMPÄRISTÖ JA NÄKYVÄ KAUPUNKI HYVÄN ELÄMÄN MAHDOLLISTAJANA

Kaupungin kansainvälinen houkuttelevuus ja seudullinen toimivuus konkretisoituvat siinä, miten ihmiset ottavat kaupungin käyttöönsä. Kaupungin käyttäjät, joiden näkökulmasta houkuttelevuutta ja toimivuutta on arvioitava, voidaan jakaat kolmeen ryhmään: asukkaat, työntekijät ja vierailijat.¹ Kaupungin sekoittuneisuus ja tiiviys määrittyvät sen mukaan, mitä monipuolisempi ympäristö on toiminnoltaan. Käyttötäyttyvys osittaa paikan houkuttelevuutta joko toiminnallisin tai kaupunkirakenteen laadullisin perustein, parhaassa tapauksessa molempia.

Vantaa on yli 200 000 asukkaan kotikaupunki ja monen erilaisen arkiisen toimen tapahtumapaikka. Vantaan kaupunkirakennet tyytävät kaupungin käyttäjämääriin jatkuvasti kasvassa. Vantaalla arjen asiat toimivat, mutta kehittämistarpeita on monin paikoin kaupunkitalan laadussa, erilaisten elinympäristöjen monipuolisudessa ja paikkojen löytämisessä. Tulevaisuudessa Vantaa haluaa tulla löydetyksi entistä houkuttelevampana ja parempana sijaintina erilaisille käyttäjille.

Vaikka yleiskaavalla ei luoda suoraan kaupunkitilaata, tehdään sillä edellytykset turvallisen, terveellisen ja vetovoimaisen kaupunkitalan luomiselle. Uudella yleiskaavalla halutaan asettaa elinympäristötavoite koskien kaupunkiympäristön laatuja, palveluiden saavutettavuutta ja kaupunkialaisen omaan tilaan. Yleiskaavalla halutaan varmistaa tiivistyvästi kaupungin säilyminen sellaisena, että se pystyy tuottamaan hyvinvointia asukkailleen tulotason rippumatta.



Yksi urbanaiden mittari on kaupungin toiminnallinen monipuolisuuus. Kim Dovey on mitannut tutkimuskohteidensa monipuolisuutta eri käyttäjää mallintavalla MXL-kolmioilla (perustuen Mixed-use Index / van den Hoek). Mitä keskeisemmin kolmiossa tutkimuskohteen käyttäjien tiivistymä sijoittuu, sitä monipuolisempi kaupunkialue on toiminnoltaan. Lähde: Kim Dovey luentomateriaali 2.11.2017

Huolehdimme aluekeskusten tasapainoisesta kehittämisestä

Vantaa on monikeskuksinen kaupunki ja kasvaa tulevaisuudessakin erilaisten keskuksensa varassa. Yleiskaavatyössä on nostettu kolme suurinta, monipuolisinta ja seudullisesti merkittävintä keskusta kaupungin pääkeskuksiksi, mutta tarkoitus on silti edelleen vahvasti kehittää kaikkia aluekeskuksia. Niihin kriteeriytyy paikallisen elinympäristön vahvuudet. Jokaisessa niissä on tilaa kasville ja mahdollisuuksia muutokselle.

Aluekeskukset kasvavat erityisesti asumisen paikkoina ja sitä kautta myös palvelutarjonta vahvistuu. Nyt on käynnissä ensimmäisiä uudistavan lisäraikentamisen hankkeita, missä puretaan vanhaa ja tilalle tehdään uutta teohokkaampaa rakentamista. Tämän ilmiön oletetaan voimistuvan tulevaisuudessa. Purkaminen ei ole kestävää kaupunkirakentamista, ellei tilalle rakenneta varmasti entistä laaduk-

kaappaan, alueen mahdollista sosiaalista epätasapainoa korjaavaa ja ympäristövaikuttuksiltaan entistä parempaa uudistuontantoa. Keskustoihin tulee rakentaa erilaisia asuntoja, joita keskustojen asukasrakennet pidetään monipuolisena ja sekotunnelle kaupunkirakenteelle löytyy kysyntää. Keskusta-asumisen kehittämiskriteereitä määritellään tarkemmin uudessa asunto-ohjelmassa.

Paikkojen tunnistettavuus vahvistaa kaupunginosien vetovoimaa. Kaupungin helppo hahmotettavuus on osa lähiympäristön toimivuutta ja turvallisuutta. Paikkaa usein käytäväät oppivat reitit ja tulevat ikään kuin soleksi ympäristön tunnistettavuudelle, tai sen puuttumiselle. Paikassa satumaisesti käyvät kaipaavat ympäristöltä enemmän signaaleja siitä, missä ollaan, minne mennä. Vantaan eri keskuksista halutaan tulevaisuudessa entistä paremmin tunnistettavia ja helpommin orientoittavia kaikille käyttäjille.

Jotta monikeskuksinen kaupunkirakenne toimii hyvin, tulee liikkumisen yhteyksien keskusten välillä olla sujuvia. Kehärata ja pääraita yhdistävät valtaosan keskusta yhtenäiseksi nauhaksi, jota on tarkoitettu täydentää uudella poikittaisella joukkoliikenteen runkoyhdeydelä.

Kaupunkiympäristö kannustaa liikkumaan lihasvoimalla

Yleiskaava 2020 tavoitteena on laajentaa keskustojen käveltävää kaupunkirakennetta ja tehdä miliööstä ihmisen mittaiseksi ja mieelle vetovoimaista. Kaupungin uudistuessa liikennejärjestelyjen aiheuttamat estevaikutukset kaupunkimiljöössä heikkenevät ja samalla kestävien kulkumuotojen houkuttelevuus kasvaa, paikkojen saavutettavuus ja orientoitavuus paranevat. Tavoitteena on korkea laatuinen miliöö, mikä houkuttelee ihmisiä liikkumaan jalalla, jalkisilla ja pyörällä.



Kaupunkitilan arkkitehturi ja liikennejärjestelyjen lähestytävyyys ovat paljon vartijoina ihmisten houkuttelemisessa liikkumaan lihasvoimalla. Kuvaat: Virpi Marmia

Joukkoliikenteen käytettävyydestä kaupunkiltaassa tehdään helppoja ja turvallista. Joukkoliikenteen vaihtopaijat sijoitetaan ja niiden ympäristö rakennetaan ensisijaisesti jalankulkijan näkökulmasta. Jokainen joukkoliikenteellä kulkeva on osan matkastaan jalankulkija, siksi asemanserutujen, vahitopaijien, sijoituspaikkojen ja muiden keskuksien käveltyyden parantaminen on osa joukkoliikennekaupungin vahvistamista.

Vantaalaisissa keskuksissa on käynnisä ainutlaatuinen muutos, joka uudistaa ja tiivistää niitä merkittävästi. Tärkeimpänä yhteisenä tavoitteena keskuksissa on kaupunkilaitoksen laadun parantaminen ja toimintojen monipuolistuminen. Paikallisissa keskuksissa tullee varmistaa tärkeimmät palvelut priorisoimalla keskuksia mm. päivittästavarayymälän sijaintipaikkoja ja ohjaamalla pääkulkureittejä niiden paikkojen läpi/ohi. Uudisrakentamisen myötä keskuksien kaupunkiympäristöä tullee rakentaa jalankulkijan mittakaavan mukaista julkista kaupunkitila, jossa viihdytään ja viihtyään yhteisessä julkisessa ympäristössä.

Keskustasta toiseen tulevaisuudessa vie myös pyöräilyn laatu käytävästä. Keskuksen väliset matkat on mahdollista kultaava nopeasti polkupyörällä sellaiseksi suuntavirtua ja turvallisia pyöräilyyn tarkoitettuja väyliä pitkin. Pyörrien pystökointi joukkoliikennejöhykkeellä huomioidaan kaupunkitillossa korkeatasoisilla ratkaisuilla.

Ilmisten liikkumista omin voimin edesauttaa myös ympäristön turvallisuus. Rakennettua miljöötä ja pääreittejä kaupunginosien välliä parannetaan kaupunkilais-ten turvallisuuden tunnetta tukien. Jo pienin keinoin kuten valaistuksella ja näkyvyyden parantamisella voidaan lisätä kaupunkilaitosten turvallisuuden tunnetta ja ympäristön houkuttelevuutta. Myös sosiaalinen kontrolli lisää turvallisuutta kaupungeissa. Tästäkin syystä toiminnallisesti monipuolinen ympäristö on tärkeää.

Vantaan kaupunkirakennetta koostuu erilaisista kaupunginosista. Osa niistä on ikäkausitaan monikerroksisia, toiset yhden aikakauden tuotteita ja kolmannet vasta tapaileensa alkupäössä. Voimassa olevassa yleiskaavassa linjattiin vahvasti kaupungin kehittämisen tavoitteeksi kaupunkirakenteen ehnyttäminen ja tasapainoinen kehittäminen. Tätä kehittämisen suuntaa on tarkoitus edelleen jatkaa. Aiemmat linjaukset eivät kuitenkaan riittä estämään uhkaavaa alueiden välistä erityismerkitystä, jota tulee torjuua harkitusti muun muassa tehostavalla saneerauksella ja uudisrakentamisella.

Asumisen hinta-laatusuhde on kohdallaan ja aikaetäisyydet hillittyjä

Tulevaisuuden Vantaalla kaupunginosien sisäinen välijys ja tihneys tullee pitää tasapainossa, jotta kaupunginosien tilarakenne säilyy monipuolisen ja monikäyttöisen sekä etäisyydet erilaisten paikkojen välillä ajalliseksi kohtuullisina. Alueita löytyy halpaat tilaa kalliin rinnalta ja uutta vanhan rinnalta, ja tiiviyydestä löytyy nopea reitti avarampaan maisemaan. Näin mahdollistetaan mm. palveluiten monipuolista sijoittumista alueilla ja siten kohtuullisia matka-aikoja erilaisten toimintojen välliä. Erilaisten kaupunginosien kytketyyneisyyttä toisiinsa tehostetaan mm. kaupungin halki ohjattavan poikittaisen pikaraitiotien avulla.

Vantaalaisten kaupunginosien erilaisuus on toisaalta erinomainen mahdollisuus tarjota yhdessä kaupungissa jokaiselle omanlaistaan asumisen muotoa ja pakkailisyhteisöä. Toisaalta alueiden välinen erilaisuuden korostuminen uhkaa kaupungin sosiaalista tasapainoa. Tavoiteltavaa on, että eri kaupunginosista löytyy vähän jotain jokaiselle vaikka sitten aluettaan vahitelevin suhdeluvin. Yleiskavalla hallutaan varmistaa, että Vantaan minkä tahansa kaupunginosan asukas voi löytää itselleen arvomaailmaansa ja elämäntyyljään vastaavan elinympäristön eristäytymättä muunlaisesta maailmasta.

Paikat ovat helposti tunnistettavia

Imagoitkijöiden lisäksi paikan tunnistettavuudella on toiminnallinen ulottuvuus: se helpottaa suunnistamista kaupungissa liikkuessä. Joukkoliikenteen käyttömuokkauutta parantava tekijä on ympäristön hahmotettavuus ja helppo orientoitavuus. Kaupunkirakentamiseen tarvitaan lisää paikan merkkejä ja reittien selkeyttäminen. Kaupunkirakenteen vaihtoalueilla. Reitit asemilta asemalle arvomaailmaansa ja elämäntyyljään vastaavan elinympäristöön eristäytymättä muunlaisesta maailmasta.

Vantaan houkutteleva kotikaupunki, joka torjuu erityymistä

Paikkojen tunnistettavuus on myös turvallisuuskysymys. Kaupunkilaisten ikäntyessä paikkojen erottuminen toinen toisistaan korostuu entisestään. Maailmanlaajuisesti on ennustettu, että yli 60-vuotiaiden ihmisten määrä yli kaksinkertaistuu nykyisestä vuoteen 2050 mennessä. Suomessa keskimääräinen eliniänodote noussee nykyisestä noin kaudella vuodella 2050 mennessä. Tulevaisuudessa ikäntyneistä yhä suurempi osa asuu kaupungissa. Ikäntyneitä ei voi luokitella yhteen kategoriaan, puhutaan niin sanotusta kolmannesta (60+) ja neljännestä (80+) iästä. Kolmannen iän kaupunkilaisten tarpeet elinympäristölleenvoivat olla hyvin erilaisia kuin neljännen iän ihmisiä.² Erityisesti neljännen iän väestöryhmän tarpeissa kaupunkiympäristön tunnistettavuus korostuu erilaisten aistitoi-



mintojen heikentyessä. Vantaan kaupunkitalan laatu halutaan nostaa korkealle siten, että paikoista kehittyy mieleenpainuvia ja helposti tunnistettavia kaikille.

Kaupunginosat kehittivät omaleimaisina asuinpaikkoina asukkaidensa yhteisöllisyystä mahdollistaen ja kaupunkilaisille oman itsensä toteuttamisen tilaa tarjoilella

Kaupunkiympäristö voi parhaimmillaan tukea kaupunkilaisten paikkaan ja yhteisön kuuluvuutta. Elinympäristö tarjoaa parhaten erilaista tekemistä ja kaupunkilaisen osallistumista omaan elinpiiriinsä, kun ympäristön luova käyttö on mahdollista. Vantaalla tavoitteena on tarjota kullekin kaupunkilaiselle omasta elinpiiristään tilaa toivomaansa tekemiseen helposti ja liikoja ponnistelematta, jotta ihmiset ovat oman ympäristönsä tekijöitä. Kaupunginosien kehittämisesä halutaan mahdollistaa ympäristön luova käyttö ja yksilöllisiä lähiympäristöjä, joihin kaupunkilaiset ovat helpo kääntyä. Rakentamattomuus ohjataan tilan käyttöä, rakentamattomuus jättää tilaa kaupunkilaisen itsensä toteuttamiselle.

Vantaalla asutaan kaupungin ja maaseudun rajapinnassa

Yleiskaava ohjaa maaseutualueen maankäytön kehittämistä. Maankäytto- ja rakennuslain viimeisin uudistus antaa tähän entistä enemmän mahdollisuusia. Yleiskaavatyössä on tarkoitus selvittää, miten maaseutuasutuksen nykyinen mitoitus on toteutunut ja miten ohjausta voisi parantaa. Vantaalainen maaseutu koostuu erilaista osa-alueista. Vantaanjoki varren ja Sotungin kulttuurimaisemat ovat pysyvässä kehityksen tilassa: uudisrakentaminen on varsin vähäistä ja maaseutuelinkeino näkyy vielä vahvasti maisemassa. Riipläntien varressa Kivistön valtakatualueella on tiivistyviä pienaloalueita. Pitkällä aikajänteellä kaupunkirakenne saattaa laajeta maaseutualueelle, mutta vielä uusille avauksille ei ole tarvetta.

Jokapäiväiset palvelut ruokakaupasta lähiometsään saavuttaa sujuvasti kävelien ja pyörällen

Elinympäristö tarjoaa parhatten erilaista tekemistä ja kaupunkilaisen osallistumista omaan elinpiiriinsä, kun ympäristön luova käyttö on mahdollista. Rakentamattomella ohjataan tilan käyttöä, rakentamattomuus jättää tilaa kaupunkilaisen itsensä toteuttamiselle. Kuvat: Virpi Mämaa

Alueiden välistä negatiivista erityymistä ehkäistää

Alueiden välinen erityminen on lisääntynyt Vantaalla ja sen pysäytäminen edellyttää väliittömiä ja merkittäviä toimenpiteitä. Yleiskaavatyössä tarkastellaan uusien rakentamismahdollisuksien luomista eritymiskehityksen uhan alla olevilla alueilla, mikä mahdollistaisi asuntokannan monipuolistamisen hallintomuotojakauman muutoksella. Purkava saneeraus, jossa vanhoja rakennuksia puretaan uuden ja usein tehokkaamman rakentamisen tieltä, voi olla merkittävä keino uusien rakentamismahdollisuksien luomisessa etenkin keskusta-alueilla. Itä- ja Keski-Vantaalle kaavaitu ratikka sekä muut merkittävät liikenteen kehittämishankkeet voivat parhaassa tapauksessa toimia kaupunkiuudistushankkeiden käynnistäjänä ja tuoda uutta virtaa alueille.

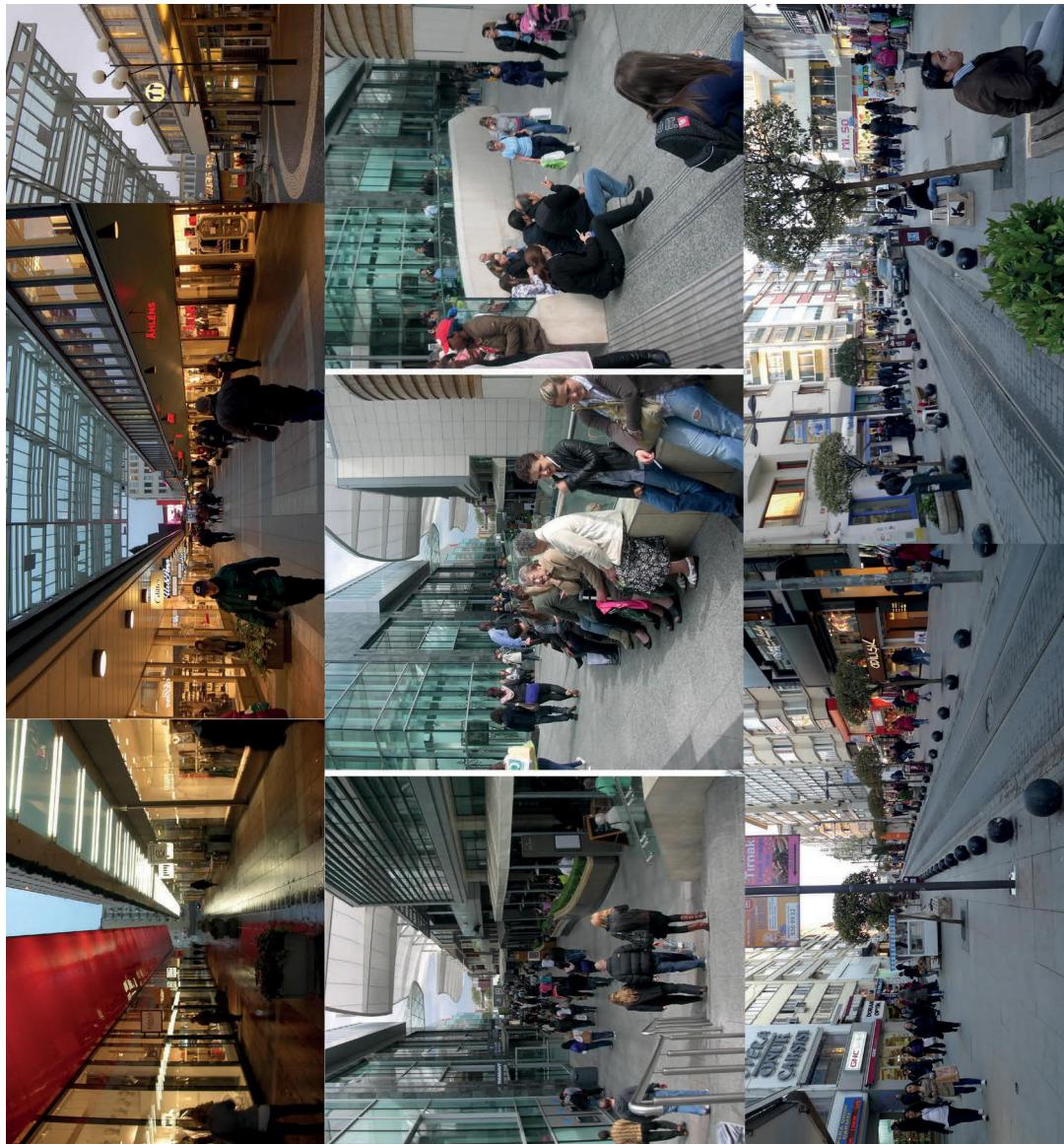
Kaupunki on kulkuyhteyksiltään ja palvelurakenteeltaan helppokäyttöinen erilaisille asukkailleen ja niille toimijoilleen. Kaupunginosista tulee löytyä palvelujen

palkkoja, jotka ovat helppoja käyttää. Viime vuosien tavoite palvelujen keskittämisenestä suuriin monitoimintoiisiin yksiköihin jatkuu taloudellisista syistä, mutta sitä tulee tehdä laajemmin monipuolisen saavutettavuuden ja käytettävyyden ehdoilla. Päivittäisten palvelujen tulee hyvässä kaupunkiympäristössä olla läheillä tai nopean ja helposti suoritettavan matkan takana.

Asukkaiden eniten käytävä yksityinen palvelu on päivittäis-tavarakauppa. Tästä johtuen päivittäistavarakaupan sijainnin ohjausella on erityistä merkitystä. Tavoitteena on edelleen ohjata päivittäistavarakaupan suuryksiköt keskusta-alueille ja muut merkittävät päivittäistavarakaupat tukeutumaan asuntorakenteeseen. Näillä alueilla kauppa palvelee kaikilla liikenemudoilla liikkuvia kuluttajia ja mahdollistaa kohtuulliset asointamatkat.

Jokapäiväisiin palveluihin kuuluu myös lähiikkuminen. Vantaalla on tällä hetkellä erinomainen tilanne lähimetsän ja ulkoilureittien osalta. Urheilupuistot ja liikuntapalvelut keskityvät keskuksien reunalille asukkaille hyvin sijainteihin. Kauungin tiivistyminen muuttaa tilannetta, mutta muutoksessa tullee varmistaa asukkaiden yhteydet luontoon ja liikkumaan.

Osa Vantaan elinympäristötavoitetta on kaupunkialuetehokkaiden suhde palveluiden saavutettavuuden aikaetäisyykkään: keskusta-alueella hyvä palvelut ovat jalan saavutettavissa 10 minuutissa; kohtalaisen tiivissä miljöössä keskuksen lähialueella hyvä palvelut ovat polkupyörällä saavutettavissa 15min; rauhallisella väljähköllä alueella varaudut kulkemaan hyvin palvelujen äärelle noin 30 min suorittaan osan matkasta joukkoliikenteellä; asemakaavoittamaton alueen ulkopuolella ympäriillä hajanaisia naapureita varaudut kulkemaan palveluihin yli 30 min omalla autolla tai useamman välinen matkaketjuilla ja maksamaan tarvittaessa pysäköinnistä.



Helpoissa asointityyppisissä yhdystyvät paikan hyvä saavutettavuus ja kaupunkitilan viihtyisyys.
Kuvat: Virpi Mäntä

Luomme tilaa vähreydelle ja vedelle ja turvaamme vesistöjen elinvoimaisuuden sekä rantojen maiseman monipuolisuuden

Se, että kaupungissa on luontoa, on ihmisten hyvinvoinnille monella tapaa hyödyllistä. Virkistysalueet edistävät terveyttä luomalla liikuntamahdollisuuksia. Luonnossa oleskeleminen ja vahreän maiseman katselu elvyttäävät ja lievittävät stressiä.³ Luonnon mikrobeille altistumisen on todettu vahvistavan immuunipuolustusta ja siten suojaavan sairauksilta. Biocentristihypoteesin mukaan immuunijärjestelmämme kehitymiselle on tärkeää altistua riittävästi ennen kaikkea maaperän mikrobeille jo varhaislapsuudessa.⁴

Vantaan pinta-alasta 75 % on kasvullista maata. Kasvullinen maa liittyy moniin ekosysteemipalveluihin ja sillä on myös suuri merkitys ympäristön terveellisyysteen. Luonnonlistaa kasvullista maata elinvoimaisten kasvustojen ja elinympäristöjen perustana voi vain hyvin rajotetuisti korvata kansirakenteille, katoille tai senille luodulla keinotekoisilla kasvupohjilla.

Osa kasvullisia alueita on luonoltaan erityisen arvokkaita. Maankäytön muutoksissa ja alueiden hoidossa luontoarvoja tulee aina arvioida ja mahdollisuudet niiden säilyttämiseen ja toimintojen yhteensovittamiseen selvitää. Tärkeimmät luontoalueet rauhoitetaan luonnonsuojelualueiksi.



Pieni kaupunkipuistikko Kööpenhaminan Klimakvarterissa (ilmastonmuutokseen sopeutuneen kokeilukortteil) on suunniteltu toimimaan yhtäkäri leikki- ja liikuntapaikkanana sekä veden viivytysalueena. Samalla se on toteutettu kaunisti.⁵ Kuva Ulla Loukkanaahuhta.

Viheralueverkosto on viherrakenteen runko, jota säilytetään ja kehitetään. Kaavoitettuun viheralueverkostoon liittyvien alueiden ja yhteyksien lisäksi myös pienipiirteisempi viherrakenne, kuten vähreät pihat, hulevesien viivytys- ja biosuodatusalueet sekä tärkeitä ilmastonmuutokseen sopeutumisen, kaupunkiliuoman monimuotoisuuden ja kaupunkilympäristön viihtyisyyden näkökulmasta. Viherrakenteella myös jossain määrin hillitään ilmastonmuutosta, koska kasvillisuus ja maaperä ovat hillinneulja. Tiiviissä kaupunkirakenteessa pienien puistikoideen on palveltava useita eri toimintoihja, kuten veden viivytystä ja puhdistusta, liikuntaa, leikkiä ja oleskelua. Samalla ne mahdollistavat kaupunkiulosten monimuotoisuutta ja tuottavat ekosysteemipalveluja.



Viherrakennetta on muuallakin kuin kaavoitetussa viheralueverkostossa. Esimerkkiksi vähreät pihat tuottavat monenlaista ekosysteemipalveluja sekä asukkaille että muillekin kaupunkilaisille. Kuva Laura Muukka.

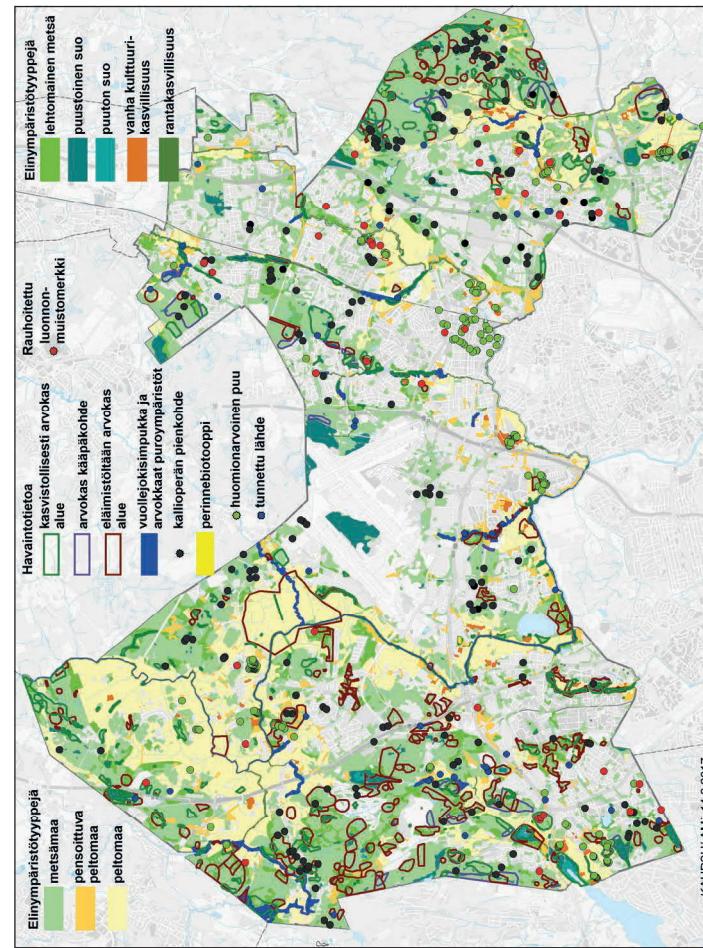
Vantaalla on erinomaiset virkistysmahdollisuudet. Lähes jokainen vantaalainen asuu alle 300 metrin päässä jonkinlaisesta asemakaavoitettusta virkistysalueesta. Yleensä nän läheillä olevia virkistysalueita käytetään paljon, ja tarve autoilla kouempaan oleville virkistysalueille vähenee.⁶ Virkistysalueen laatu ja sijainti kaupunkirakenteessa vaikuttavat kuitenkin sen käytettävyyteen. Lähivirkistysalueiden lisäksi myös laajahkot viheralueet ovat läheillä vantaalaisia. Vantaalaisista 91 % asuu alle puolen kilometrin päässä yli 10 hehtaarin virkistys- ja luonnonpujoleksi. Eri kaupunginosien välillä on kuitenkin huomattavia

eroja. Veromiehen kaupunginosasta laajat virkistysalueet ovat heikomminkin saavutettavissa. Maankäytön tivistyessä on pidettävä huolta siitä, että sekä isooja viheralueekonaisuuksia että vähreitä lähipuistoja, pihojia ja katuja säilyy ja perustetaan. Ulkoilureittien verkostoa kehitetään edelleen.

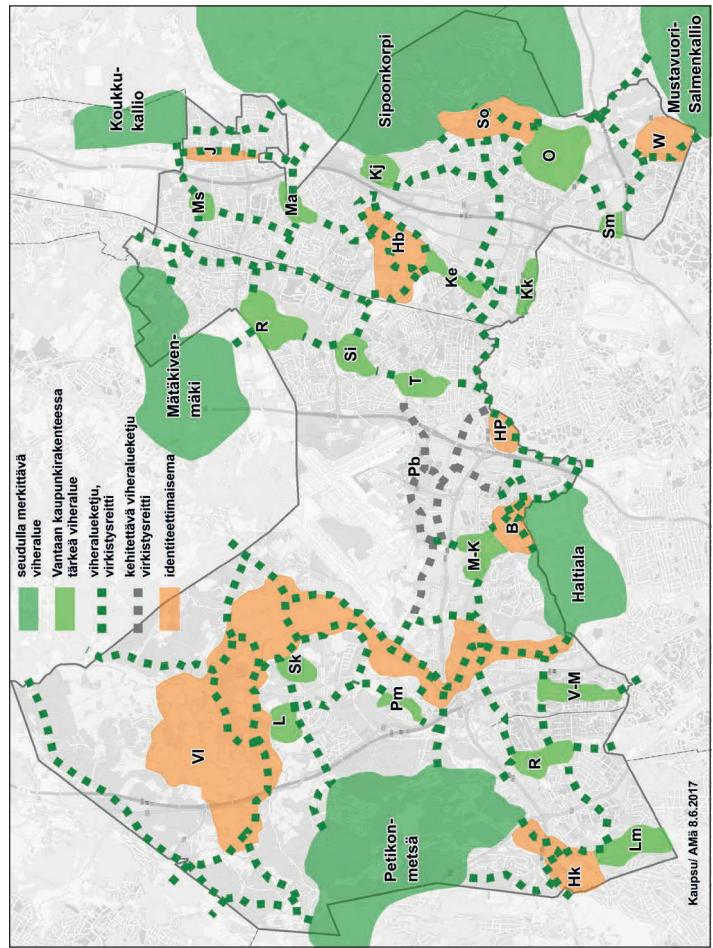
Rannalla tarvitaan tilaa tulvimiselle, virkistyskäytölle ja monipuoliselle maisemalle. Vantaalla rantojen maisemakuva on historian saatossa kehittynyt vahilevaksi. Kulttuurihistoriallisia piirteitä tulee säilyttää ja luonnon monimuotoisuuden sekä vesistöjen elinvoimasta on huolehdittava. Erityisesti kaupunkimaisuuksuja jokirannoista voidaan kehittää monipuolista virkistyskäyttöä palveluviksi ja maisema-arkkitehtuuriltaan korkeatasoisiksi, kuten Tikkurilan keskustan joikirannassa ollaan parhaillaan tekemässä. Yleiskavallalla tulee varmistaa riittävätilavaraukset vesistöille ja Vantaalla erityisesti virtavesille.

Pohjavesialueilla tulee välttää kovia pinnitteita laajalla alueella ja varmistaan, että hulevedet ovat laadultaan puhtaita. Pohjavesialueelle ei voi sijoittua maaperän tai pohjaviesien pilaaantumista mahdollisesti aiheuttavaa toimintaa, joihin liittyy öljytuottoiden ja vaarallisten kemikaalien käsitteilyä tai varastointia. Vantaan Valkealähteentien pohjavesialue on antoisuudeltaan tärkein varavedenottamo pääkaupunkiseudulla. Pohjavesialueilla tulee varmistaan riittävä puhtaan veden imetyyminen maaperään, ja siten turvata pohjaveden antoisuus ja laatu.

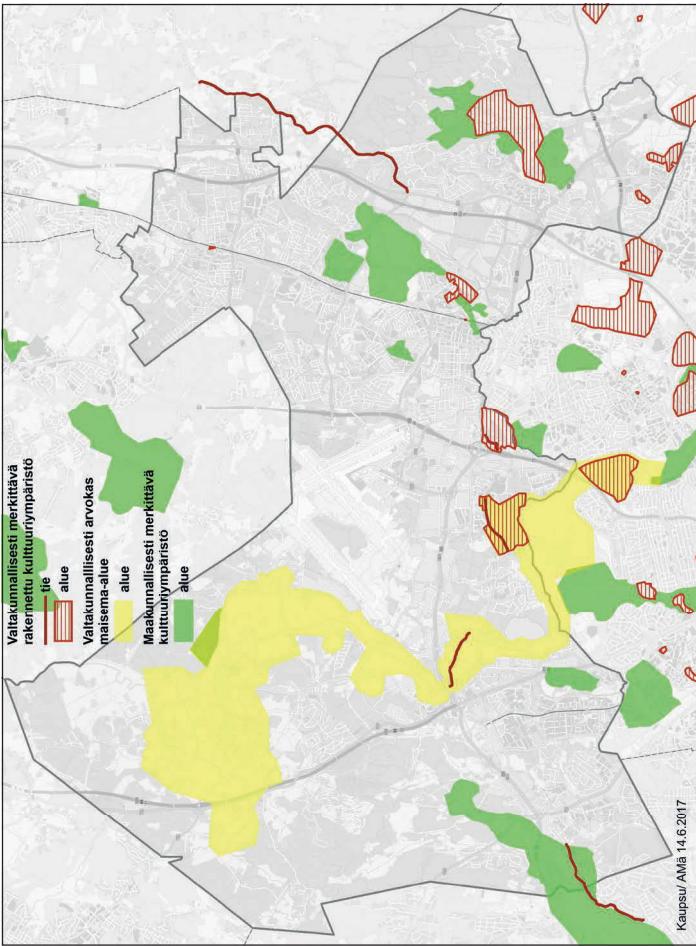
Ilmostonmuutoksen myötä Vantaallaakin saataa enemmän ja kaupunkirakenteen tiivistyessä tilaa veden vilpymiselle ja imeytymiselle on vähemmän. Kaupungin koville pinoille satavien vesien eli hulevesien hallinnasta on siksi tullut entistäkin tärkeämpää. Hulevesien hallinnalle laaditaan yleiskaavat soiset yleiset määräykset ja periaatteet. Vesistötulvien osalta sovelletaan Vantaan tulvaohjelman suosituksia.



Vaaliittavia luontoarvoja on lähes kaikkialla Vantaalla. Luonnon monimuotoisuus keskittyy laajille viheralueille.



Vantaan viheralueiden lisäksi säilytettävää ovat keskeiset, Vantaan yhdyskuntarakenteelle tärkeät viheralueet sekä identiteettiä luovat maisemat. Karikka tärkeitä viheralueita yhdistävät verkostoksi erikoisista lähipuistoista ja viheralueyksistä koostuvat viheralueketut. Viljelymaisemissa yhteydet muodostuvat ulkoilureitteistä.



Valtakunnalliset ja maakunnalliset arvot kulttuuriympäristön suojelemaan lähtökohtina

Valtioneuvosto on päättänyt 2009 valtakunnallisesti merkittävistä rakennetuista kulttuuriympäristöistä (VAT-RKY) ja ne ovat yleiskaavan ajantasaisena lähtökohtana. Vantaan valtakunnalliset merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt ovat: Backas – Elannon suurtila, Helsingin pitäjän kirkonkylä, Jokiniemen koelaitos, Korson rautatieasema, Pääkaupunkiseudun I maailmansodan linnitteet, Sotungin kylä ja Hakkansböle, Suuri rantatie sekä Tikkurilan rautatieasema.

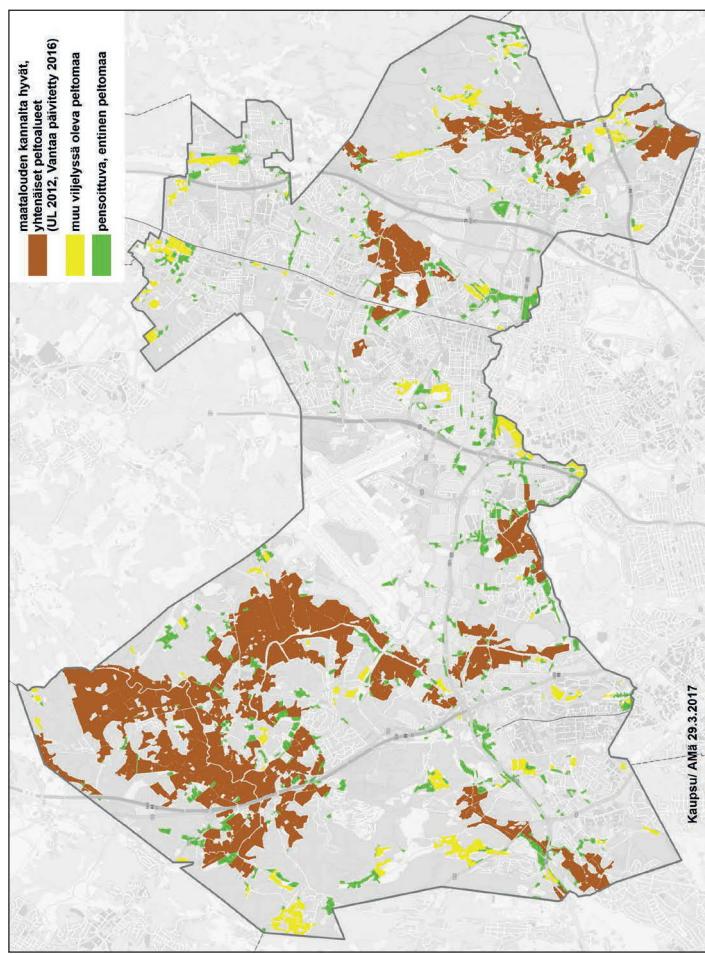
Valtakunnalliset arvokas Vantaanjoki-kaakson maisema-alue on yleiskaavan lähtökohtana [VAT]. Uuden inventoinnin (2015) mukaisen rajauskseen ottaminen lähtökohdaksi on perusteltua, vaikka se ei vielä ole voimassa. Voimassa oleva valtioneuvoston päätös 1995 on Vantaalla niin vanhentunut, että se ei enää voi uskottavasti toimia suojeleluperusteena. Uusi inventointi on ajantasainen ja rajaus perustuu maaseeman arvoihin nykytilanteessa, joten se on paras tieto yleiskaravan lähtökohdaksi.

4. vaihemaakuntakaavassa määritellään maakunnallisesti merkittävät kulttuuriympäristöt, joita Vantaalla ovat Hämeenkylän ulottuva Espoonjokilaakson maisema-alue, Keivokselian asuntoalue, Simonmetsän kerrostaloalue, Tikkurilan kulttuurimaisema, Hanabölen kylämäisema, Havukosken asuntoalue sekä Sotungin kylämäisema ja Håkan-sbölen kartano RKY-alueella laajempana.

Kulttuuriympäristöt kehittyvät yhteisenä muistinamme

Kulttuuriympäristö on yhteisön ja ihmisten muistin ja identiteetin perusta. Hyvin säilyneenä, alueellisesti omaleimaisena ja eri aikakausista rakentuvana se on mittava kansallinen omaisuus, johon sisältyy merkittävä yhteiskunnallisia ja kulttuurisia arvoja. Valtakunnallisen kulttuuriympäristöstrategian perusnäkemyks on, että kulttuuriympäristö voi uudistua ja sopeutua ajan tuomiin muutoksiin säilyttäen samalla keskeiset ja eri-ikäiset piirteensä?

Pääkaupunkiseudun kaupungeista Vantaalla on eniten hyvin säilynyttä maaseudun kulttuurimaisemaa. Vantaalla kauas katsomisen mahdollisuuden tarjoavat peltoaukeat, evät meri ja järvet. Vaalitavaa viheralueverkostoa kuvavassa kartassa Vantaalle tyypillisiä laajoja maaseudun kulttuurimaiseman kokonaisuuksia on kutsuttu identiteettimaisemiksi.



Maaatalouden kannalta hyvät, yhtenäiset peltialueet

5.2

SEUDULLINEN JOUKKOLIKENNEKAUPUNKI KYTKETYNEISYDEN TAKKEENA

Yksi kulttuuriympäristön viljelysmaiseman liittyvistä arvoista on se, että se viljelysmaisema kertoo ruokaturvasta - ja konkreettisesti tuottaa sitä. Asia on muuttunut entistä tärkeämäksi, kun ilmastonmuutoksen myötä joillain maapallon alueilla viljelystä tulee kiuuuden takia mahdotonta. Pohjoisempien leveysasteiden viljelysmaan merkitys kasvaa. Maanviljelyksen näkökulmasta erityisesti hyviä, yhtenäisiä peltoluetteita tulee suojeilla maankäytön muutoksilta. Valtiosa (87 %) Vantaan viljelyssä olevista pelloista on hyviä, yhtenäisiä pelloalueita. Myös näiden viljelyalueiden peltuja on jäänyt pois viljelystä, mutta niillä olisi edelleen hyvä tuotantopotentiaali. Maatalousalueilla olisi hyvä palauttaa viljelystä pois jääneet pelloit tuotantoon. Virkistysalueilla niitä voitaisiin hyödyntää esimerkiksi viljelypalstoina, hedelmä- ja marjarahoina.

Vantaalla on myös merkittävä rakennettua kulttuuriympäristöä. Vantaa on kosvanut nopeasti ja sen kaupunkikuva on useissa kehitysvaiheissa muuttunut verrattain nopeasti. Nopeasti kasvavissa uusissa kaupungeissa alueen tarinan tunnistaminen ympäristöstä voi olla vaikeaa, mikäli siihin ei kiinnitetä erityistä huomiota. Kaupungin halki on rakennettu useita massiivisia liikenneyrityjä, jotka ovat pilkkoneet kulttuuriympäristöjä, ja tuovat melun, saasteet sekä fyysisen ja visuaalisen esteen niiden äärelle. Väyläympäristöjen katveiseen jääneille Vantaan merkittäville paikoille etsitään yleiskaavatyössä keinova tilanteen kohentamiseksi.

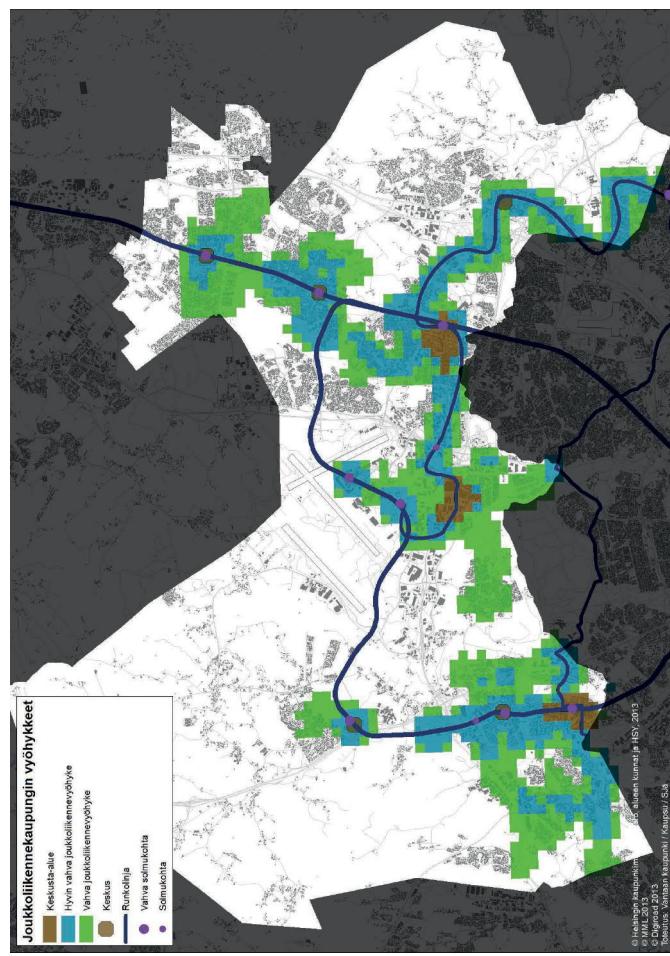
Luvun 5.3 viitteet:

- 1 Dovey (2017)
- 2 Styf (2017)
- 3 Luonnon hyvinvointivirkustosten taloudellinen merkitys (2013); à Sitra & Talent Vectia (2013)
- 4 Haahela & al. (2017)
- 5 Söderman & Sacrela (2011)
- 6 Copenhagen Climate Plan (2009)
- 7 Kulttuuriympäristöstrategia (2014-2020) à Kulttuuriympäristöstrategia (2014-2020, 2014)

Vantaa on keskeinen osa toiminnollisesti yhtenäistä kaupunkiseutua. Joukkoliikennelinjat, vesijohdot sekä vihersormet jatkuvat katkeamattomina kuntarajojen yli. Tavoitteena on ylläpitää ja parantaa näiden verkostojen toimivuutta kasvavassa kaupungissa.

Ohjaamme kaupungin kasvun ensisijaisesti keskustoihin ja joukkoliikenneyhykkeille

Joukkoliikenteen palvelutaso on nykyisellään hyvä etenkin asemanseuduilla sekä vahvaan bussiliikenteeseen perustuvilla käytävillä. Maankäytön tehokkuus näillä alueilla on monin paikoin alhainen ja tiivistämisen potentiaalia löytyy runsaasti.

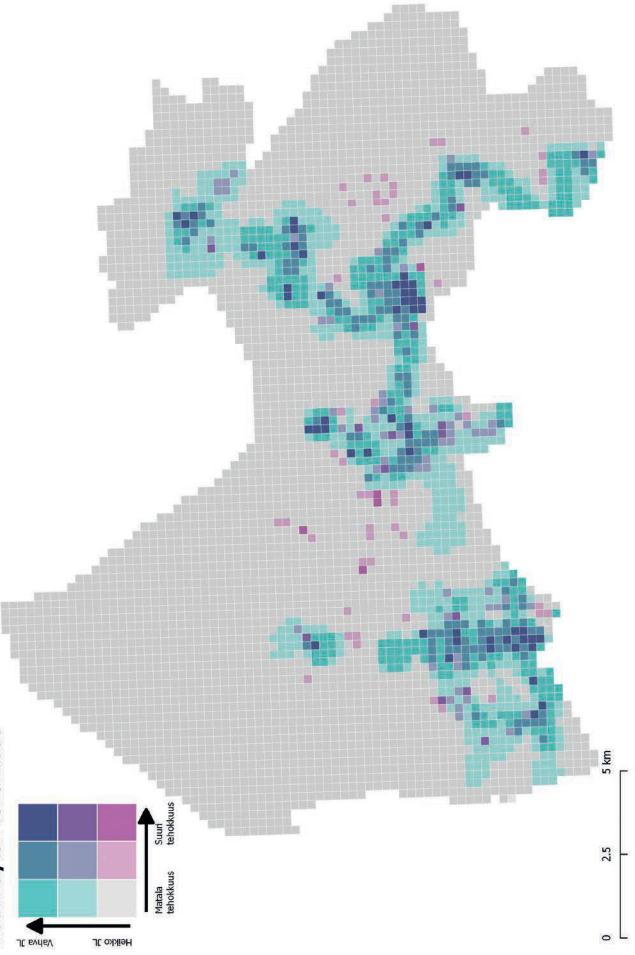


Joukkoliikenneyhykkeet 2015. Vuonna 2013 hyvin vahvoilla joukkoliikenneyhykkeillä 28 % kaupungin väestöstöö!

Liikenteellisä perusteita maankäytön kehittämiseen löytyy erityisesti keskustaan lähellä sijaitsevista joukkoliikenneyhdistä kuten Rajatorpantien ympäristöstä Myyrmäessä, Vaskivuorenien ympäristöstä Kaivokselassa, Tikkurilan ympäristöstä Aviapoliksessa ja Tikkurilassa sekä Hakunilan ja Tikkurilan väliseitä käytävältä. Myös usealla asemanseudulla maankäytön tehokkuus on vielä alhainen suhteessa joukkoliikenteen palvelutasoon.

Tavoitteena on ohjata merkittävä osa uudesta maankäytöstä nykyisille keskusta- ja alueille ja vahvoille joukkoliikenneyöhökkeille. Näin mahdollistetaan hyvävälillen hyvä saavutettavuus. Samalla voidaan hyödyntää jo tehdystä investoinnista liikenteeseen täysimääräisesti ennen uusia sekä ehkäistä yhdyskuntarakenteen hajautumista.

Joukkoliikenteen palvelutaso ja maankäytön tehokkuus

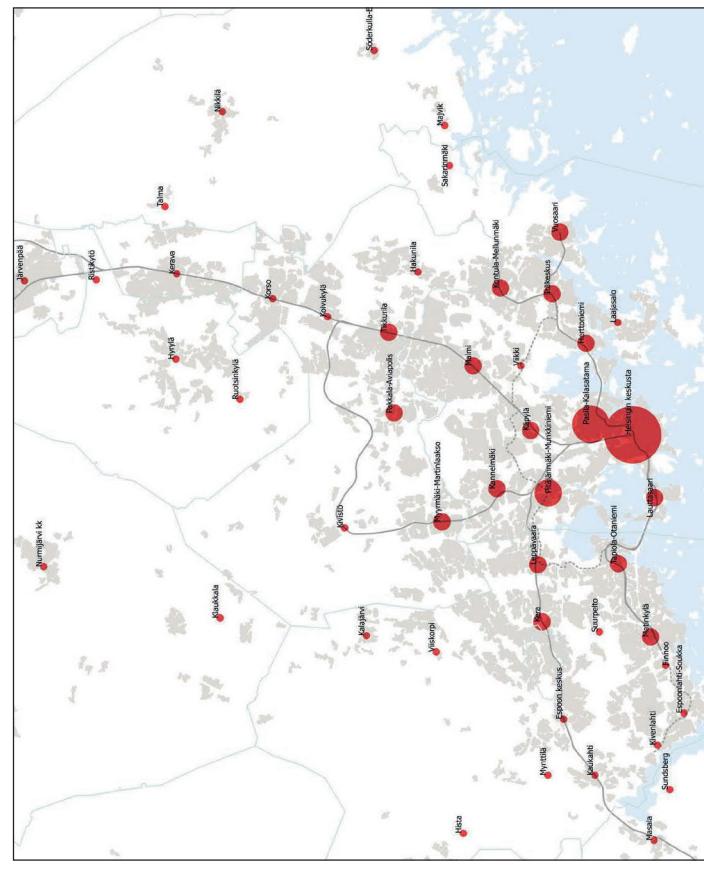


Joukkoliikenteen palvelutaso ja maankäytön tehokkuus.

Luomme nopeat joukkoliikenteen yhteydet seudun keskuksiin ja solmukohtiin väliile

Joukkoliikenteen kilpailukyky suhteessa henkilöautoiluun on Vantaalla nykyisellään heikkoa, matka-aikojen ollessa joukkoliikenteellä helposti yli kaksi kertaa niin suuria kuin henkilöautolla. Iso osa Vantan kaupunkirakenteesta sijatsee läheillä junarae-mia, mutta sitä täydentävä runkolinjasto ei vielä ole lukuun ottamatta syksyllä 2015 avattua seudullista linja 560. Vantaalla on lisäksi useita runkotasoisia bus-syhteyksiä Helsingin suuntaan, kuitenkin ilman varsinaisista runkolinjastatuusta.

Solmukohta muodostuu sinne missä usean eri suunnan joukkoliikenneyhteydet kohtaavat. Nopeiden joukkoliikenneyhteyksien osalta solmukohtia on tällä hetkellä Vantaalla vain asemien yhteydessä, sillä bussien runkolinjojen risteyskohtia ei vielä ole. Runkotasoisen palvelun väylät kuten Hämeenlinnanväylä voivat ristetä runkolinjojen kanssa kuten Vaskivuorentiellä linjan 560, mutta näissä paikoissa vaihtoyhteydet suunnasta toiseen ovat usein vielä järjestämättä.



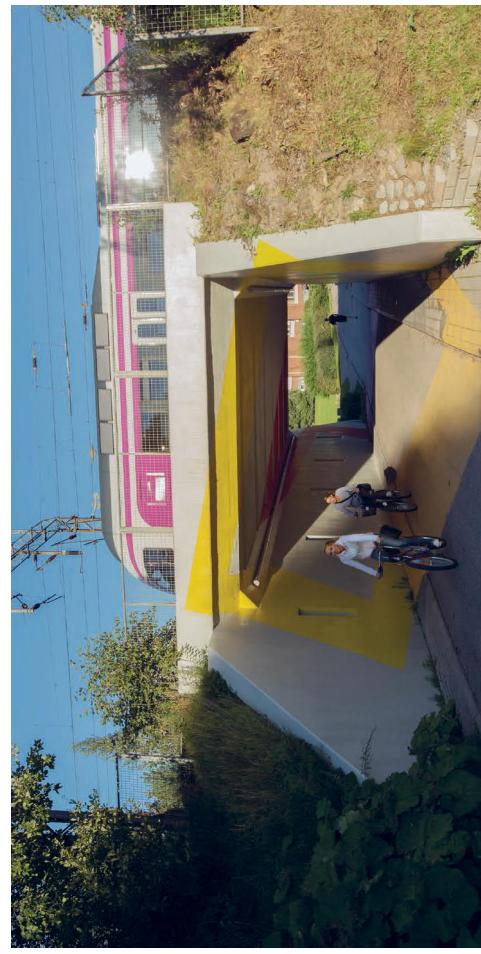
Seudullisen keskusverkon hahmotteluja MAL-työssä. Keskusken koko kuvaa arvioitua väestö- ja työpaikkamäärän summaa vuonna 2030.

Tavoitteena on parantaa joukkoliikenteen kilpailukykyä luomalla nopeat joukkoliikenteen yhteydet Vantaalta seudun muihin keskuksiin ja solmukohtiin. Keskeisenä toimenpiteenä on luoda nykyistä kattavampi joukkoliikenteen runkoverkosto sekä tavaraliikenteen yhteydet. Ensimmäinen toimenpide runkolinjastoon täydentämisesä on välille Aviapolis-Mellunnmäki perustettava uusi bussirunkolinja, jonka toteuttamiseksi Vantaalla on suunniteltava uusi raitiotie ja tavaraliikenteen kehittämistoimenpide on runkolinjan 560 jatkaminen Myyrmäestä Espooseen.

Luomme pyöräilyn laatuksiytäväverkon

Vantaalla on nykyisin kattava pyörätieverkko, mutta pyörätiet ovat tyypillisesti jaettuja kävelijöiden kanssa ja leveydeltään vaihtelevia. Pääpyöräverkko on seudullisesti määritelty, mutta sen laatu ja tasoa eivät Vantaalla usein erotu muusta pyöräverkosta.

Tavoitteena on luoda Vantaalle pyörällyn laatuksiytäväverkko, joka yhdistyy seudulliseen laatuksiytäväverkkoon. Pääreiteistä ja laatuksiytäväistä on tehty selvitys vuonna 2014, jossa määriteltyjen pääpyöräreittiin on tarkoitus olla ensimmäinen, halvemmin toteutettava vaihe ennen laatuksiytäviä.² Yleiskaavaa varten laatuksiytäviien sijainteja tutkitaan tarkemmin, jotta niiden toteuttamismahdolisuusista voidaan varmistua.

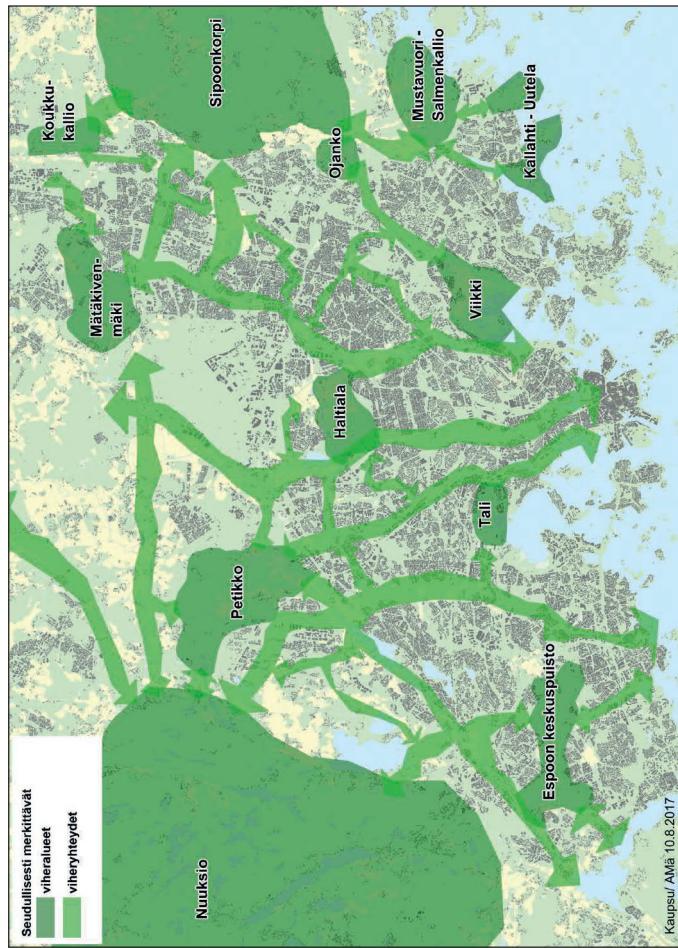


Kuva: HSL/Lauri Eriksson

Turvaamme seudullisen viheraluejärjestelmän ja vahvistamme ekologisia yhteyksiä

Seudullinen viheraluejärjestelmä on pääkaupunkiseudun vihreän infrastruktuurin runko. Vihreä infrastruktuuri suunnitellaan tuottamaan ekosysteemipalveluja muun muassa siten, että ekologiset prosessit, kuten veden kierto, toimivat. Viheraluejärjestelmä on terveyden ja hyvinvoinnin lähde ihmisiille ja mahdollistaa eliöilajien ja ekosysteemien monimuotoisuutta.

Viheralueiden verkoston turvaaminen on ollut seudun suunnittelun päämääränä ensimmäisistä seutukaavoista lähtien ja nykyiset maakuntakaavat jatkavat tätä suunnitteluperinnettä. Vantaan valiittavana ovat seudullisen verkoston keskeiset osat. Keskeisen viheralueverkoston säilyttämisenä voidaan turvata merkittävät ekosysteemipalvelut, kuten luonnon monimuotoisuus ja virkistysmahdolisuudet. Ekologiset yhteydet mahdollistavat monien eliöläjiryhmien liikkumisen ja levittäytymisen elinympäristöjen välillä.

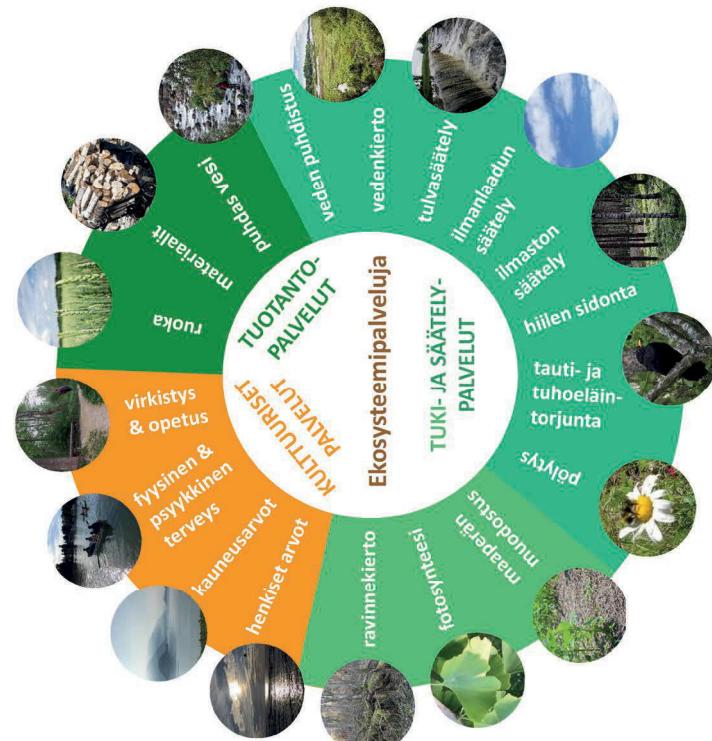


Seudullisesti merkittävät viheralueet ja viheryhteydet.³

Kuva: AMÄ 10.8.2017

Pääkaupunkiseudun ympäriä olevia laajoja viheralueita on kutsuttu viherkehäksi. Viherkehä tekee Helsingin seudusta ainutlaatuisen pääkaupungin. Kaksi viheralueita ovat ylitse muiden, Nuukšion ja Sipoonkorven kansallispuistot ympäristöineen. Laajoja kokonaissuksia ovat lisäksi Espoon keskuspisto, Petikko, Laa-Jalanti, Haltiala, Viikki, Kallanti, Utela, Ojanko, Määtäkivenmäki ja Koukkukallio. Seudullisesti merkittävien viheralueiden sisällä on myös monia valtakunnallisia luonnonsuojeluohjelmien kuuluvia alueita.

Tavoitteena on vaalia keskeistä viheraluejärjestelmää sekä vahvistaa sen ekologisia yhteyksiä. Yleiskaavassa tulee määritellä tärkeimpien yhteyksien sijainnit toimenpiteiden kohdistamiseksi. Ekologisten yhteyksien vahvistaminen voi tarkoittaa sekä olevien yhteyksien säilyttämistä että uusien luomista. Paikoin voi olla tarpeen myös rakentaa vihersiltoja suurien liikennevälien yli. Ekologiset yhteydet voivat olla myös itsessään elinympäristöjä kasville ja tietyille elönlöjistölle.⁴



Ekosysteemipalvelut ovat luonnon ihmisiille ja yhteiskunnalle tuottamia aineellisia ja aineettomia hyötyjä.⁵ Kuvassa ekosysteemipalveluja CICES-luokituksen mukaan.

Kaupungin viher- ja vesialueet tuottavat ja ylläpitävät ihmisiille monia hyötyjä eli ekosysteemipalveluja. Esimerkiksi ruuan tuotanto, pölytys, hulevesien synnyyn ehkäisy, pohjaveden muodostuminen, tulvahuippujen tasapainominen ja sitä, että ihanteesta, lähienteestä ja pienihiukkasten sitominen, paikallismaston säätely ja hilien sitominen ovat kaikki siitäkässä ekologisiin prosesseihin ja ekosysteemien toimintaan. Ekosysteemipalvelut turvataan säilyttämällä ja luomalla siniviherrakennetta.

Ekosysteemipalvelunrakkuuma auttaa huomioimaan kaupunkiympäristön erilaisia arvoja kokonaivaltaiseen. Ekosysteemipalvelut kartoitamalla voidaan esimerkiksi selvittää mitkäalueet tai paikka tuottavat samanaikaisesti useita erilaisia hyötyjä.⁶ Ekosysteemipalvelujen tunnistaminen konkreettisoi viherrakenteen merkityksen ja auttaa sitten esimerkiksi vertailemaan maankäytövaaltohetoja erilaisten tavoitteiden kannalta. Ekosysteemipalvelut luokitellaan uusimman CICES-luokituksen⁷ mukaan tuotanto-, tuki- ja säätelypalveluihin sekä kulttuuripalveluihin.

Varmistamme teknisten verkostojen ja tavaraliikenteen toimivuuden

Tekniset verkostot takaaavat asukkaille ja yrityksille perusasiileetit kuten sähkö, veden ja lämmönen. Olemassaolevat verkostot vaikuttavat myös yhdyskuntarakenteen tiivistämisen mahdollisuukseen. Teknisten verkostojen nykytila on hyvä, vaikka konjauksellakaan on kertynyt etenkin vesihuoltoverkostojen osalta.

Energiahuollon osalta tavoitteena on säilyttää olemassa oleva verkosto ja mahdollistaa sen häiriötön toiminta ja kehittäminen. Tähän pyritään säilyttämällä nykyiset ja yhä tarpeellisiksi nähdyt mutta vielä toteutumattomat alue- ja yhteystarpeet, sekä osoittamalla tarvittavat uudet energiahuollon alueet ja yhteydet. Tavoitteena on lisäksi tukea uusiutuvan energiantuotannon mahdollisuuksia. Yleiskavassa tulee selvittää voimajohtoverkon maakaapelointin mahdollisuuksia.

Vesihuollon osalta tavoitteena on, että nykyistä vesihuoltoverkostoa kunnossapidetään ja saneerataan siten, että vesihuoltopalveluiden toimintavarmuuks ja veden laatu säilyvät hyvinä. Vesihuoltoverkostoa laajennetaan yhdyskuntarakenneen laajenemisen edellyttämässä tahdissa ja vedenjakelun varmuus turvataan ennakkovalistuksilla.

Teknisillä verkostolla tarjotaan energianinfrastruktuuria, vesihuoltoa, ylijärämäiden varastointialuetta, lumenkaatopaikkoja sekä teknisiä tukikohtia kuten varikkoihin. Energianinfrastruktuuri sisältää maakaasun runkojohdot ja itineen, sähkö 400 kV ja 110 kV voimajohdot ja niihin liittyyvät sähkökäsemat sekä kaukolämmön ja sähköön tuotannon. Vesihuoltoverkostojen ovat vesijohto-, jätevesiviemäri- sekä hulevesiverkosto.

Tavoitteena on edistää maa-aineisten ja purkumateriaalien resurssiviisasta käytööä vähentämällä kuljetuksia täyttömällä ylijäämämaita alueella esimerkiksi meluvallien rakentamisessa. Yleiskaavan yhteydessä tulee selvittää tarve uudelle täyttötömäkivarauskelle.



Vantaan pääteillä on merkittävä rooli valtakunnallisen tavaraliikenteen sujuvuudessa.

Tavaraliikenteen tulee säilyä toimivana, jotta arjen kuljetukset kuten päivittäis-tavaroiden toimitukset kauppoihin sujuvat, ja jotta esimerkiksi teollisuus- ja logistiikkaryksilä on edellytykset toimia Vantaalla. Toimivuus on tällä hetkellä Vantaalla melko hyvä ja matka-ajet ovat ennestettävää ruuhka-aikojen ulkopuolella. Ruuhkassa nopeudet laskevat alle 60 prosenttiin nopeusrajoituksen mukaisesta nopeudesta lähimä Hämeenlinnanväylällä, Tuusulanväylällä, Lahdenväylällä ja Kehä III:a⁸.

Tavoitteena on, että Vantaan pääväylät eivät ruuhkautu kaupungin kasvaessa niin että tavaraliikenteen toimivuus vaarantuu. Liikenteen sujuvuus pääväylillä sekä etenkin logistiikka-alueiden läheillä tulee varmistaa yleiskaavan edetessä laadittavalla liikenne-ennusteilla. Eräs merkittävä keino parantaa tavaraliikenteen toimivuutta on maantie 182:n jatkeen linjaukseen siirtäminen yleiskaavassa pohjoisemmaksi Hämeenlinnanväylän ja Klaaukkalan ohikulkutien tulevaan liitymään⁹. Lisäksi erikoiskuljetusrettiin toimivuus on taattava niin että kuljetukset voidaan mänttöllisuuksien mukaan jatkossakin tehdä keskustojen ja muiden tiivilden alueiden ulkopuolella.

Luvun 5.2 viitteet:

- 1 Vantaan kaupunki (2014)
- 2 Straifica Oy (2014)
- 3 Mäkinen (2017)
- 4 Ojala (2016)
- 5 Millennium Ecosystem Assessment (2005)
- 6 Kankainen & al. (2017)
- 7 Haines-Young & Potschin (2012)
- 8 Straifica Oy (2017)
- 9 Ramboll (2015)

5.3 | KANSAINVÄLINEN LENTOKENTÄKAUPUNKI SEUDUN KASVUN MOOTTORINA

Vantaa on Suomen merkittävimmän kansainvälisten lentokentän läheisyyteen. Vanhaa on kasvamassa monimuotoinen ja elävä kaupunki sisältäen asumista, työpaikkoja sekä julkisia ja yksityisiä palveluja. Samalla lentokenttää ja sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevan Aviapoliksen yhä vilkastuvaa ja monipuolistuvaa toimintaa luo elinvoimaisen vastinparin Helsingin ydinkeskustalle.

Lentokenttä sijaitsee Suomen metropolialueen keskellä, kansainvälisten ja kansallisten liikenne- ja matkailijavirtojen solmukohdassa. Siine on helppo saapua lentäen, junalla tai autolla. Helsinki-Vantaan lentoasema on Euroopan ja Aasian välisen lentoliikenteen merkittävä solmukohta ja sen kautta kulkee vuosittain yli 17 miljoonaa matkustajaa. Tämä lentokentän mukanaan tuoma toimelaisuus ei voi olla säteilemättä myös muualle Vantaalle sekä Helsingin seudulle. Sen luomat elinkinoelämän toimintamahdollisuudet ovat Suomen mittakaavassa täysin dinultaiset.

Varmistamme lentokentän kasvun edellytykset ja lentämisen ympäristöhöriöiden hallinnan

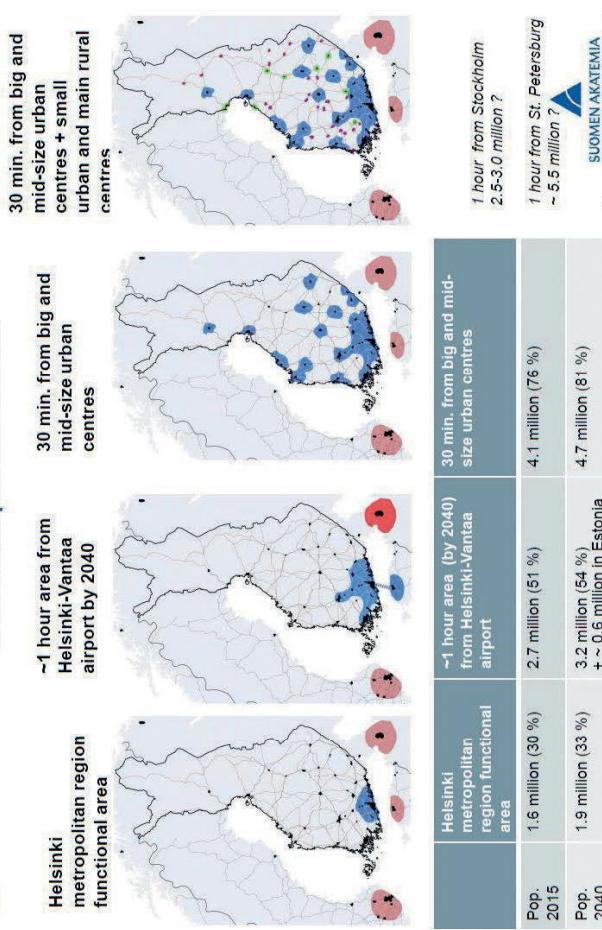
Helsinki-Vantaan lentokenttä on Vantaan suurin työpaikkakeskittymä ja hyvin merkittävä vetovoimatekijä, mutta samalla lentoliikenne aiheuttaa ympäristöhöriötä mikä rojottaa maankäytön kehittämistä. Molempien näkemysten ymmärrys ja hallitu ohjaaminen ovat Vantaan kannalta tärkeitä. Helsinki-Vantaan lentokenttä on kasvanut viime vuosina merkittävästi sekä rakenteellisesti että matkustajamääriltään. Finaviailla on käynnissä merkittävä kehitysohjelma lentokentän laajentamiseksi, joten lentoliikenteen kasvu tullee jatkumaan merkitöväinä myös tulevaisuudessa. Emisteiden mukaan vuonna 2025 kentällä on 920 päivittäistä operaatiota. Lisäksi kehitysohjelman myötä lentokentälle odotetaan syntyyvän kaikkaan 5000 uutta työpaikkaa.¹ Helsinki-Vantaan keskeisenä pisteenä vuutta sekä lentoaseman tärkeyttä Suomen keskeisenä pisteenä.

Lentokentän ympärille Aviapolikseen on kehittynyt monipuolista lentokenttäalue-punkia, joka vetää puoleensa yrityksiä, asumista ja muuta lentokentän läheisyydestä hyötyyvä toimintaa. Suomella on muihin Pohjois-Euroopan maihin verrattuna ainutlaatuinen mahdollisuus yhdistää maan suurimmat kaupunkiseudut (ja Tallinna) ja päälentoasema toisiinsa nopeilla yhteyksillä ns. Tunnin Suomeksi.

Yleiskaavan tavoitteena on mahdollistaa monipuolisen ja elinvoimaisen kehityksen jatkuminen. Tärkeää on mahdollistaa sekä lentokentän toiminnalliset edellytykset, että lentokentän lähialueiden kasvu. Keskeistä lentokenttääalueen ja lentokenttäkaupungin kehityksen tukemisessa ovat lentokenttäalueen ja sitä ympäröivän lentokenttäkaupungin yhteensovittaminen ja raja-alueiden yhteen kuorminten.

Lisäksi tavoitteena on osoittaa lentoalan linjaus ja parantaa lentoaseman saatavuutta vuodesta joukkoliikenneyhteyksiä kehittämällä, mm. osoitamalla pikaraitiotien reitti Tikkurilasta Aviapolikseen kautta lentoasemalle.

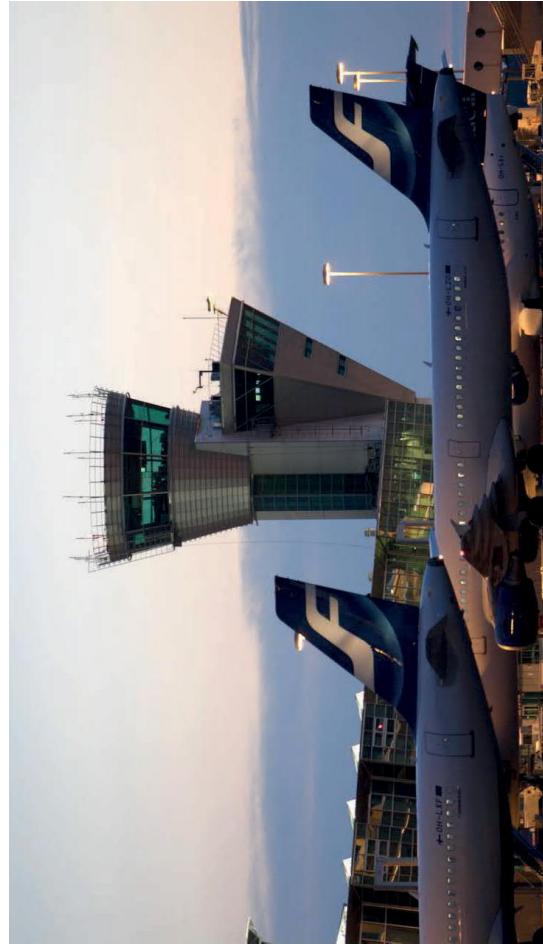
strategien TUTKIMUS
Focus areas in future spatial structure and urban form development in Finland



Suunnitellut olevien raidetehanneiden toteutuessa Helsinki-Vantaan lentokenttä voisi toimia ns. Tunnin Suomen moottorina jo vuonna 2040².

Source: SYKE, BEMINE project

Lentokoneet kehittivät jatkuvasti hiljaisemaksi, mutta samalla nousuien ja lasku-
jen määrä Helsinki-Vantaalla on kasvanut. Myös lentokoneiden keskikoko on kas-
vussa. Lentokoneet tulevat aiheuttamaan jatkossaakin merkittävästi melua lento-
reitillään. Yleiskaavassa osoitetaan lentomelualeet ja määritellään yhdessä
muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa pitkän aikavälin lentoväylät.

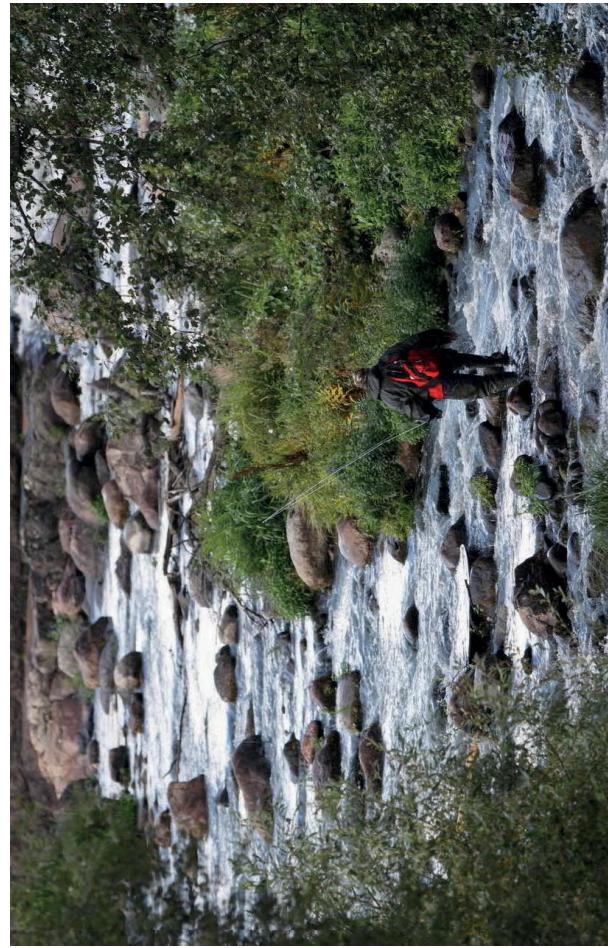


Helsinki-Vantaan lentokenttä. Vantaan kaupungin aineistopankki / Pekka Turtiainen

vetovoimaisia asuinalueita, hyviä vapaajajan mahdollisuuksia ja muita houkutti-
mia, kuten jo toiminnassa oleva Vantaan kansainvälinen koulu Kartanonkoskella.

Vantaa on viime vuosina menestynyt yritysten ja uusien työpaikkojen muodostu-
misen näkökulmasta poikkeuksellisen hyvin, mitattuinpäin asiaa pääkaupunkiseudun
taikoko Suomen näkökulmasta. Uusia, pääosin yksityisen sektorin työpaikkoja on
syntynyt Vantaalle vuosina 2009-2015 yli kaksoi kertaa enemmän kuin Helsingin
seudun 13 muuhun kuntaan yhteensä. Tätä myönteistä kehitystä selittää sekä
kaupungin monipuolinen elinkeinorakennus, kiistattomat sijainti- ja saavutetta-
vuusdet sekä maine yritysmyyntiseen kaupunkina. Kasvu ja uudet työpaikat
ovat muodostuneet viimeisten vuosien aikana erityisesti Aviapoliksen ja Tikkurilan
alueille, mutta kasvupotentiaalia on myös mm. Vantaankoskella ja Vehkalassa.

Vantaan merkittävät vetovoimatekijät ovat erinomaiset liikenneyhteydet. Helsin-
gin seudun kasvassa voimakkaasti myös markkinat ovat hyvin läheillä ja lentoih-
teyskien kautta koko maailma helposti saavutettavissa. Tavoitteena on vahvistaa
Vantaan jo olemassa olevia vahvuuskoria korostaen lentokentän luomia mahdolli-
suksia ja Vantaan erinomaista sijaintia Helsingin seudun ytimessä.



Kalastusta Vantaankoskella. Vantaan kaupungin aineistopankki / Pekka Turtiainen

Vahvistamme Vantaan kansainvälistä vetovoimatekijöitä luonnosta lentokenttään kaupungin elinvoiman kehittämisessä

Työn tekeminen ja liiketoimintakonseptit ovat suuressa muutoksessa. Kansainvär-
isuus, digitaalisuus, etetyö vievät muutosta voimkaasti eteenpäin. Vantaan on
vastattava muutokseen monipuolisilla ja laadukkalla työ- ja asumisympäristöillä.
Kansainvälistä tai kasvuyritykselle ei riitä melko hyvät toimitilat tai yritystontit
voan vaatinustaso on kasvanut ja kaupungin tarjoaman kokonaisuuden on oltava
tasapainossa. Myös vakaa ja turvallinen yhteiskunta sekä viihtyisä elinympäristö
ovat tärkeitä vetovoimatekijöitä yritysten valitessa sijaintipaikkaansa.³ Tämä lit-
tuu keskeisesti työvoiman saatavuuteen sekä työntekijöiden haluun asua ja työs-
kennellä Vantaalla. Varsinkin erityisosajien houkuttelemiseen Vantaalle tarvitaan

Vantaan hintataso on vielä selvästi edullisempi kuin Helsingin tai Espoon. Tämä on mahdollistanut monipuolisen työpaikka- ja asukasrakenteen muodostumisen Vantaalle. Monipuolisen työvoiman saatavuuden ja erilaisten yritystoimintojen näkökulmasta tästä on perusteltua pitää kiinni.

Vantaalaisen luonnon ja kulttuurimaiseman suojelema mahdollistaa niihin perustuvan matkailun kehittämisen. Luonnonläheisyys ja Vantaalla erityisesti metsäainesmat ovat maailman päärakennuskäytössä ainutlaatuinen piire, jota voidaan hyödyntää mm. hyvinvointimatkailussa. Vantaan laajat metsälähiöt ja puhdas luonto voivat tarjota mm. Aasiasta saapuville stop-over-matkustajille totuttusta poikkeavan luontoelämyksen vähällä vaivalla lentoontan lähetysydessö.

Kehitämme Vantaan pääkeskustoista Tikkurilasta, Aviapoliksesta ja Myyrmäestä monipuolisia työpaikkoja ja palvelujen keskittymää

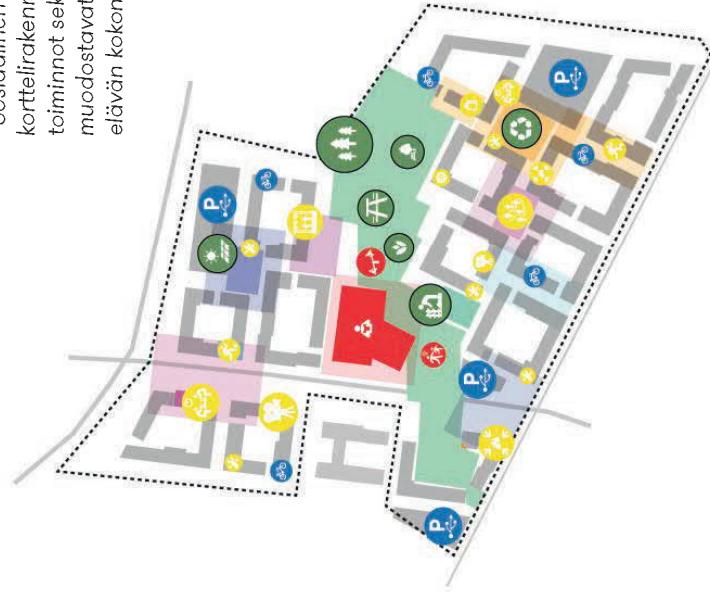
Vantaan keskuksista Tikkurilasta, Aviapoliksesta ja Myyrmäestä on mahdollista kehittyä seudullisesti vetovoimaisia toimistoja, kaupan ja palvelujen keskittymiä. Nämä keskustat ovat jo vakiinnuttaneet asemansa osana Helsingin seudun keskusverkostoa. Toki muillakin keskusta-alueilla työpaikkarakentaminen on todennäköistä ja tavoiteltavaa, mutta kohdentamalla resurssuja näihin pääkeskuksiin on mahdollista saavuttaa suurempia suoriteita ja positiivisia vaikutuksia.

Vantaan keskusta-alueet ovat rakenteeltaan, historialtaan ja kasvuvauhdiltaan hyvin erilaisia. Keskusta-alueet ovat kehittyneet viime vuosina erityisesti Tikkurilassa, Pakkalassa ja Kivistössä. Kasvu on perustunut merkittävältä osalta asuinkerrostalojen rakentamiseen, mistä johtuen työpaikkojen ja palvelujen määrä ei ole keskustoissa juuri kasvanut.

Tavoitteena on kehittää Vantaan pääkeskuksista monipuolisia työpaikkoja ja palvelujen keskittymiä. Pääkeskusten lisäksi pienempiä keskuksia kehitetään paikallisista lähiöistä. Tähän on hyvä edellytykset keskustojen sijoittuessa seudullisesti hyville paikoille, niiden väestön kasvaessa merkittävästi ja niiden kykytysseä tehokkaalla joukkoliikennejärjestelmällä muihin alueisiin. Keskustoissa tavoitellaan sekoittunutta rakennetta, jossa asuminen ja toimintilojen korttelit vuorottelevat tai toiminnot sijoittuvat samaan, niin kutsuttuun hybridirakennukseen.

Tavoite vaatii työpaikkarakentamisen osoittamista keskustojen keskeisille korttialueille ja riittävän liiketilamiäärän rakentamista tärkeimpien kulkuyhteyksien varsiille. Kaupan ja liiketilojen sijoittumisen näkökulmasta keskustoihin tullee mahdollistaan suurienkin palvelukonkursuksien rakentaminen. Toisaalta kaupan sijoittuminen keskustoihin vaatii määritietoista kaupan ohjausta keskustojen ulkopuolella.

”Sosiaalinen atomi” kuvailee korttelirakennetta, jossa erilaiset toiminnot sekä rakennustyyppit muodostavat mielenkiintoisen ja elävän kokonaisuuden.⁴



AVIAPOLIS- NEIGHBOURHOOD

The social atoms - the dense network of shared functions and activities - are framed by an exciting mix of work and housing typologies. The blocks embrace diversity, encouraging a combination of building heights, typologies, configurations and uses.



Turvaamme riittävät työpaikkarakentamisen mahdollisuudet

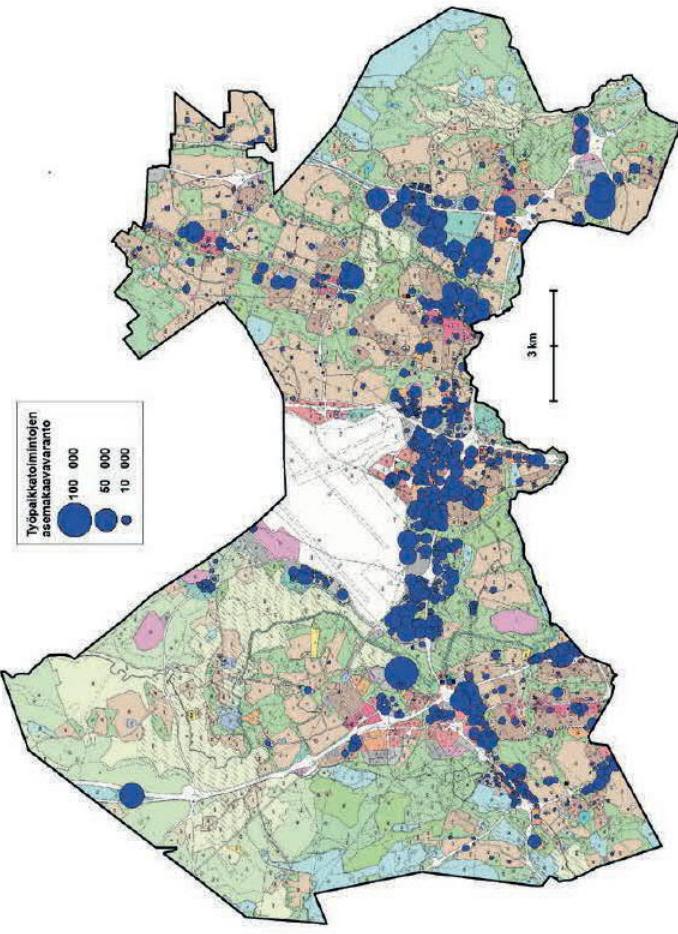
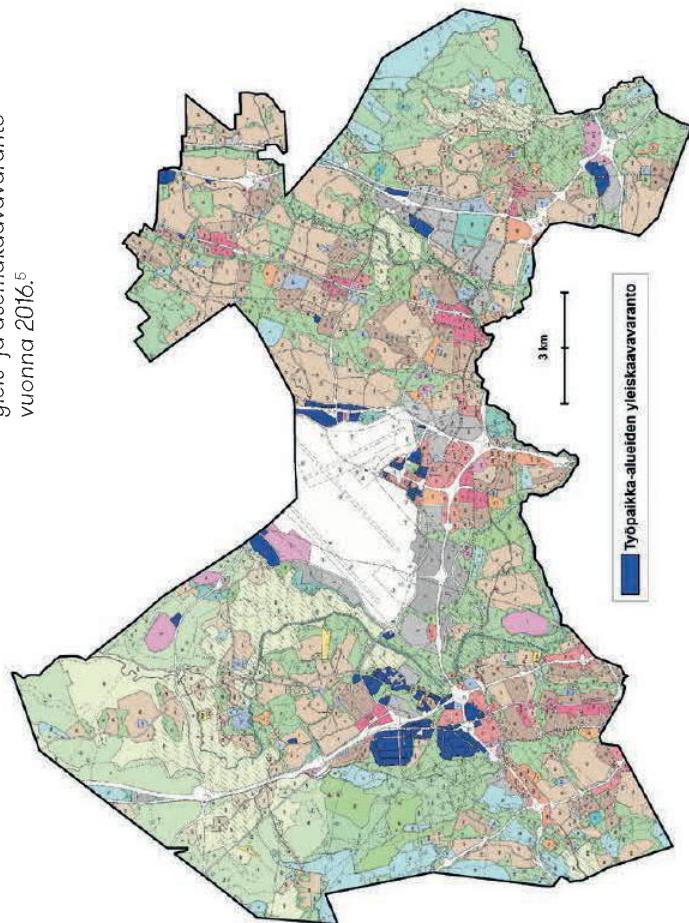
Vantaan työpaikkarakentamisen kaavavaranto mahdollistaa toimittilarakentamisen useiksi vuosikymmeniksi eteenpäin. Suurta kaavavarantoa selittää merkittävä osin laaja lentomelualue, jolle ei voida osoittaa asumista tai muita melulle herkkää toimintoja. Vantaan yhdyskunta- ja kaupunkirakennemahdollistaa hyvin erityyppisten työpaikkatoimintojen sijoittumisen yhdestä tai kahdesta toimialasta.

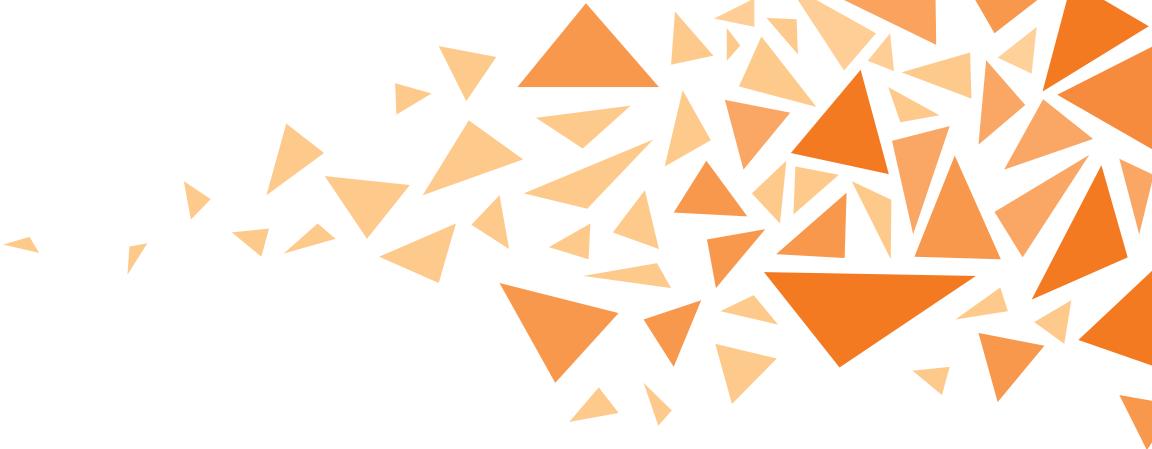
Viime vuosina toimistorakentaminen on keskittynyt Aviapolikseen. Väikä pääkaupunkiseudulla on ylläpitontaa toimistoloista, on uusille toimistoille kuitenkin tarve. Tämä johtuu mm. vanhojen kiinteistöjen toimistotiloihin rakenteellisista

ratkaisuista tai haasteellisista sijainneista. Toimitilojen määrän nettokasvu on vähäistä, sillä työtapojen muutosten myötä tilantarve työntekijää kohden on pienentynyt. Lisäksi vanhoja toimistiloja muunnetaan uuteen käyttöön. Uudet toimistot keskittyytä hyviin palveluiden sekä joukkoliikenneyhteysien yhteyteen sen sijaan, että ne sijoittuisivat sattumanvaraisesti kaupunkirakenteeseen.

Yleiskaavan tavoitteena on turvata riittävät ja monipuiset työpaikkarakentamisen mahdollisuudet. Keskeistä on tunnistaa parhaimmat sijaintitulvaisuuden työn tekemisen näkökulmasta ja mahdollistaa niiden kehitys riittävillä aluevaruksilla. Asemanseudut ovat erinomaisesti saavutettavissa erilaisin joukkoliikennevälinein, jolloin asemien lähelle on järkevä toteuttaa paikan työvoimaa edeltävää työpaikkatoimintaa.

Vantaan työpaikkarakentamisen yleis- ja asemakaavavaranto vuonna 2016.⁵





Merkittävästä työpaikkarakentamisen kaavavarannosta johtuen joitakin alueavaruksia on mahdollista osoittaa muuhun käyttöön. Varsinkin lentomielualueen ulkopuolelle sijoittuville taantuville työpaikka-alueille voitaisiin tulevaisuudessa rakentaa asuntoja. Yleiskaavassa tulee selvittää tämän tyypistien alueiden tulvaisuuden käyttötarkoitukset.

Pajon tilaa vievät toiminnot siirtymättä jatkuvasti kauemmaksi Helsingin seudun ytimestä, eikä Vantaan pysty vastaamaan kaikkein suurimpien logistiikkahankkeiden tarpeisiin. Sen sijaan jo olemassa olevien yritysten toiminta ja keskisuuret hankkeet tulee mahdollistaa kaupungin alueelle. Uudet pajon tilaa vaativat työpaikka-alueet tulee ohjata lentomielualueelle.

Työpaikkarakentamisen mahdollisuuksien ohella tulee hallita joidenkin toimintojen aiheuttamia haittoja. Tiettyille alueille on keskittynyt useita ympäristöhäiriötä aiheuttavia toimintoja. Keskitöminen kokoaa toiminnot niin, että ne eivät levitä ympäri kaupunkia, mutta tiivistymien lähettilä toimintojen yhteisvaikutukset voivat aiheuttaa lähialueiden asukkaille merkittäväitä haittaa.

Erityisesti ne toiminnot, joiden merkittävin haitta muodostuu liikenteestä, vaikuttavat niile varatuun alueen ulkopuolelle. Esimerkiksi tilapäisestikin toimivat murskaamat olisi hyvä liikenteen minimoimiseksi sijoittaa alueille, joilla tulee olemaan pajon rakentamista. Ympäristölupamenettelyllä ei voida kokonaan hallita haittoja, sillä kaikki haittaa aiheuttavat toiminnot eivät tarvitse ympäristölupaa. Niihin sijoittumista voidaan kuitenkin ohjata kaavalta.

Yleiskaavassa tavoitteena on selvittää, miten voidaan tukea kiertotaloustoimintaa ja vahvistaa toimijoiden keskinäistä synergiaa. Kiertotalouteen liittyvien toimijoiden, palveluketjujen, innovaatioverkostojen sekä viranomaisten yhteistyötä edistävällä toiminnalla kunta voi luoda sellaisia uusia liiketoimintamahdolisuksia, jotka luovat uusia työpaikkoja sekä samalla edesauttavat asukkaiden hyvinvointia ja ympäristön resurssiväistä käyttöä.

Luvun 5.1 viitteet:

- 1 Finavian utiiskirje [16.11.2016]
- 2 Ristimäki [2017]
- 3 Keskuskauppakamari [2016]
- 4 Mandaworks AB [2017]
- 5 Vantaan kaupunki [2017q]

MAANKÄYTÖN KEHITYSKUVA

Yleiskaavan kehityskuva 2017, selitteet

Tavoitetilan suuntaan johtavaa polkuja on hahmoteltu monankäytön kehityksessä. Kehityskuvaan on koottu tausta-analyysseista ja tavoitteista johdetut suuntiiviat kartalle, jotka tukevat yleiskaavan laatimista.

Monipuoliset kaupunkikeskustat ja urbaanit käytävät...

...ovat kaupunkirakenteen solmuja, toiminnallisia tiivistymä ja kaupunkilaisen laatuylmpäristöjö. Alueiden maankäyttöä tiivistetään huolehtien samalla niiden toiminnallisesta monipuolisudesta.

Lähiliikenteen junia-asemat

Pyöräilyn laatuuyhteydet

Alue, jolla joukkoliikenneyhteyksiä kehitetään seudullisen runkoverkon osana.

Erityistä huomiota kehittämiseen sekä jalankulun ja pyöräilyn roolii osana liikkumis- ja liikkumisympäristöö.

Kullakin kaupungin keskustalla on oma kehityspolkansa ja näiden omalaismaisuutta ja identiteettiä vahvistetaan. Keskustojen tiivistyessä varmistetaan, että vähreys säilyy niiden vetovoimatekijänä. Keskustoissa on tarjolla monipuolisesti erilaisia asumisen ja työntekon vaihtoehtoja.

Tiivistyttyvä maankäytön alue

Alue, jolla hyvät joukkoliikenneyhteydet luovat edellytyksiä maankäytön tiivistämiseen. Maankäyttöä tehostetaan tukutulen joukkoliikenteen rukoyhteyksiin.

Keskisemmillä alueilla liikkumisympäristöä kehitetään keskustamaisena. Alue tarjoaa jatkossakin monipuolisia asumisen ja työntekon vaihtoehtoja.

Asumisen kaupunki

Asuinvaltaisina kehitettävät alueet.

Työntekon kaupunki

Työpaikkavaltaisina kehitettävät alueet.

Lentokenttäkaupunki

Lentokenttäkaupunki yhdistää Suomen suurimmat kaupunkiseudut toisiinsa ja maailmalle. Lentokentän lähialueesta rakennetaan toiminnollitaan monipuolinen globaalien ja seudullisten virtojen kohtaamispalikka. Alueen yhteyksiä kansalliseen kaupunkirakenteeseen kehitetään.

Joukkoliikenteen runkoalue

Alue, jolla joukkoliikenneyhteyksiä kehitetään seudullisen runkoverkon osana.



Lähiliikenteen junia-asemat

Pyöräilyn laatuuyhteydet

Yhteysväli, jolle kehitetään korkeatasoinen nopean pyöräilyn väylä.



Seudullinen viherrakenne

Seudullisesti tärkeät laajat ja yhtenäiset viheralueet sekä niitä toisiinsa kytkevät viheryhteydet.



Kaupungin sisäinen viherrakenne

Alueet täydentävät seudullista viherverkostoa kaupunkirakenteen sisällä ja tarjoavat asukkaille tärkeitä lähiviristyksen paikkoja.

Identiteettimaisemat

Kaupungin identiteetille tärkeä kulttuurimaisema-alue, jonka arvoja vaataan suunnittelussa.

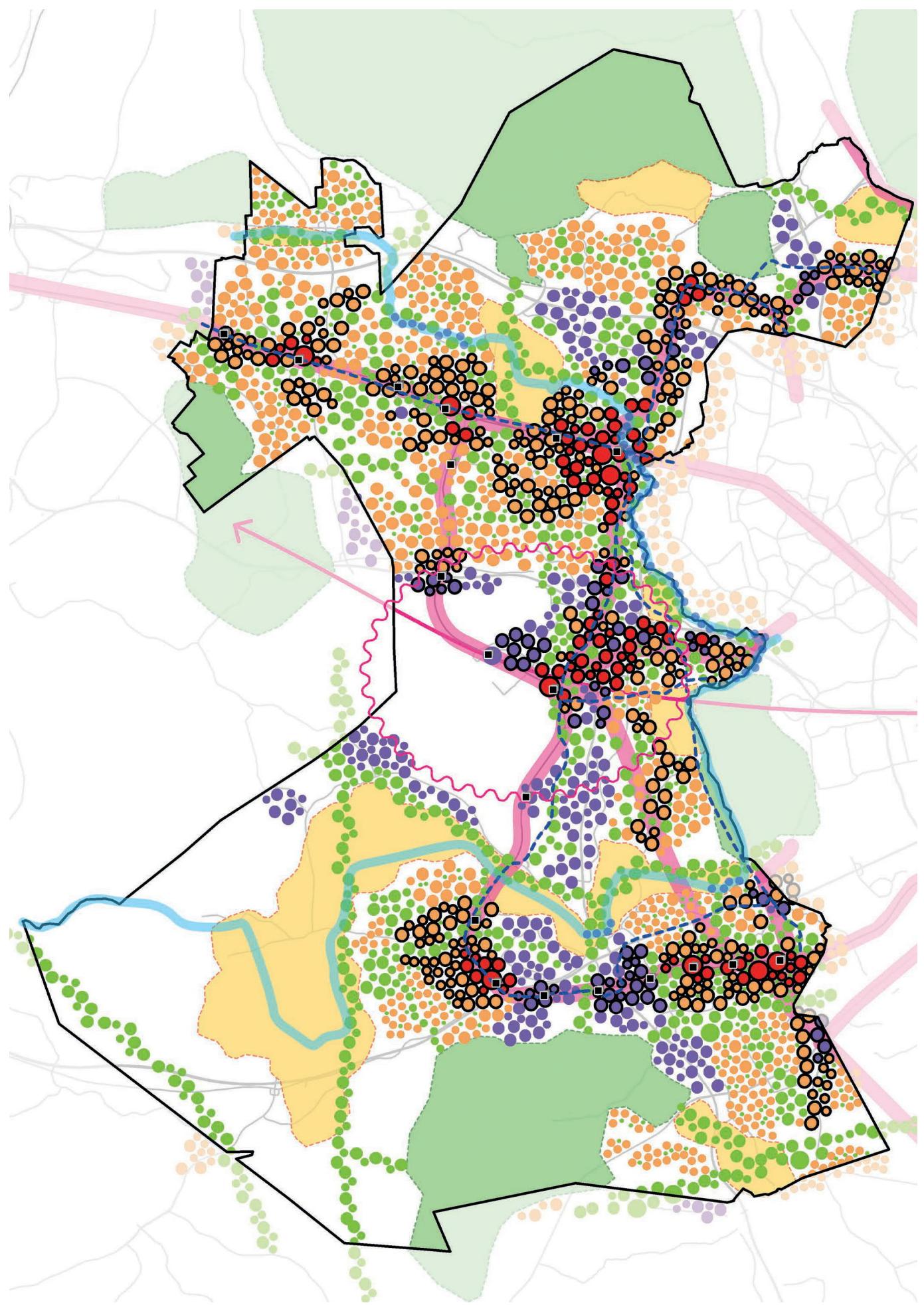
Joki

Kaupunkia halkovat jokiuhomat.

Jokivarsivihyke

Jokien varsilla sijaitsevan kaupunkirakenteen kannalta kiinnostavat jokivihykeet, joilla selvitetään paikalliset joen rannan mahdollisuudet kehitetää vyöhykkeen virkistyskäyttöä osana ympäröivää kaupunkirakennetta maisema-, luonto- ja kulttuuriarvot huomioon ottaen.



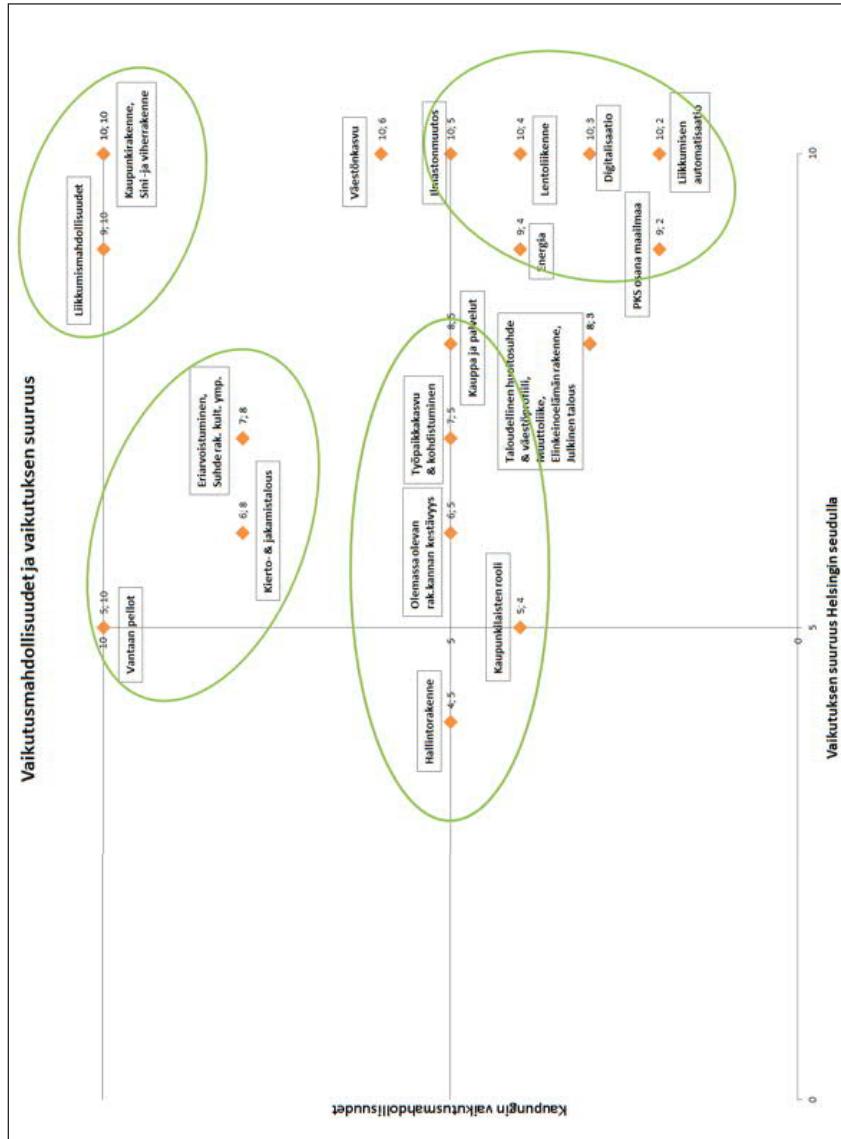


7 | MITEN TAVOITTEET MUODOSTETTIIN

Yleiskaava 2020 tavoitteiden työstö aloitettiin keväällä 2017 skenarioityöskentelyllä. Yleiskaavatyöryhmän omana työnä tutustuttiin eri yhteistyötahojen laatuimien skenaarioihin tulvaisuudesta ja niitä hyödyntäen työpajatyöstöllä koottiin muutamaa vraittohtoimista Vantaan mahdollisten kehityskulkua. Näistä kuvauksista poimittiin tavoiteita ja eir-tavoiteita tilanteita. Tavoiteita kehityspolkuja kinnitettiin yksityiskohdasiin asioihin, jotka jaettiin eri mittakaavatasoon teemoihin, kansalliseen/kansainväliseen, seudulliseen ja paikalliseen telineen. Kaikissa teemoissa tavoiteasettelua on ohjannut kouungin kestävä kehittäminen. Kestäävä kehitys on läpileikkaava kehityskulku, jolle ei ole vaihtoehtoja. Kestäävä kehityksestä muodostettiin tavoitteiden raamiksi kutsuttu asiakenttä, jonka läpi eri teemoissa esitetyt tavoitteet heijastettiin.

Tavoitteiden luonnostelua tehtiin ensin yleiskaavatyöryhmän omana työnä, jonka jälkeen luonnosten jatkotyöstöön kutsuttiin mukaan asiantuntijuus kaupungin kaikilta toimialoilta. Alustavia tavoitteita työstettiin kaupungin eri toimialojen virkamiehillä suunnatulla työpajatyöskentelyllä ja keskustelutettiin eri toimialojen johtoryhmissä. Tavoitteiden muodostamisessa painotusta kehityksen suunnalle vahvisti Vantaan tulevaisuuskuvat -projektiin tulokset, mitkä valmistivat samanaikaisesti tavoitteiden laadinnan yhteydessä.

Yleiskaava 2020 tavoitteet on sovitettu yhteen Vantaan asunto- ja ohjelman ja resurssisaudentiekartan kanssa. Tavoitteiden laadinnassa on huolehdittu yhtenäisestä linjasta seudun MAI-suunnitelman valmistelun kanssa.



Vantaan muutostekijöiden haarukointia yleiskaavatyöryhmän tavoitettyöpjäissä keväältä 2017.

Kaupunkilaisten näkemyksiä kartoittamassa: Vantaan tulevaisuuskuvat

Yleiskaavatyön pohjaksi koottuun vantaalaista asukkaitta toivetaa kaupungin tulaisuudesta Suomen 100-vuotisjuhlavuoden kunnaksi. Tulevaisuuskuvien tekemiseen osallistui tuhansia kaupunkilaisia verkokoksyiden, tapahtumien ja muiden kohtaamisten kautta. Aineisto antaa hyvin käsityksen kaupunkilaisten arvoista ja pitkän tähänmenen kehittämistoiveista.

Kuntien strategisen suunnittelun tulee mukautua uusiin haasteisiin. Parhaiten tämä onnistuu keskitymällä kuntien voimavaroihin (Majoinen, 2017). Vantaan tulevaisuuskuvissa kaupunkilaisten ajatuksista kiteytettiin neljä ydintekijää niihin liittyvät Vantaan voimavarat.

Lähdökohta

TASA-ARVOISET IHMISET JA ALUEET

Voimavarava:

Vantaan alueet ovat omaleimaisia. Vantaalla löytyy kaikkea keskustoista maaseutuun.



Vantaan tulevaisuuskuvissa kaupunkilaisten ajatuksista kiteytettiin neljä ydintekijää niihin liittyvät Vantaan voimavarat.

Kaupunkilaisten yhdentvertainen kohtelu korostuu kaupunkilaisten arvoissa. Toivotaan, että eri elämänantilanteissa ja erityyppisillä alueilla eläviä kaupunkilaisia kohdellaan yhdentvertaiseksi. Toisaalta toivotaan alueiden erityispiirteiden kunnioittamista keskustoista maaseudulle – ei samanlaista kaupunkia kaikkialle.

Kyselyvastajien korostamia teemoja kaupungin kehittämisenä ovat väheden merkitys, yhteisöllisyys ja kaupunkilaisten aktiivisuuden edistäminen

sekä kaupungin sujuvuus. Kailkiin näihin liittyy tasa-arvon näkökulma: Vehreän ympäröistön tuottama terveysvaikuttus on kaikkien saavutettavissa. Huokoisessa kaupungissa eri lähtökohdista tulevilla asukkaille on hyvätkin vakuutusmahdollisuus. Yhteyksien kaupungissa myös paikasta toiseen pääsee sujuvasti myös jalan, pyörällä tai julkisen liikenteen yhteyksillä.

Vehreä vallankumous tapahtuu kaupungissa, joka kasvaa luonnon ja kaupungin monimuotoisuutta kunnioittaen. Kaupungin kasvua ja tiivistymästä pidetään pääosin toivottavana, ja uusien asuntojen ja työpaikkojen toivotaan löytyväksi keskustosta tai hyvien kulkuyhteyksien päätä. Samaan aikaan kaupunkilaiset toivot vat vahvasti, että kaupunki kasvaa luonnon ehdolla. Vantaalla halutaan nauttia hyvistä ja kattavista viheralueista myös tulevaisuudessa. Tiiviisti rakennettujen alueiden vähreyden laatu ja käytettävyys korostuvat erityisesti. Keskustojen tiivistäminen ja uudistaminen tekee mahdolliseksi laadukkaammman rakentamisen ja ympäristön vähreyks parantaa kaikkien kaupunkilaisten vihyyyttä.

Huokoisen pinta viittaa siihen elävään toiminta-alueeseen, jossa kaupungin organisaatio osaa sujuvasti ottaa vastaan kaupunkilaisten aloitteellisuuden ja auttaa sen toteuttamisessa. Huokoisen kaupunki näkee aktiiviset kaupunkilaiset voimavarana ja tukee yhteisöllistä toimintaa. Kaupunkilaiset toivovat yksiselitteisesti, että osuuskaiden kinnostus kaupungin asioihin kasvaa ja vaikuttusmahdolisuudet säilyvät tai paranevat. Vaikuttamisen kannavien tulee olla monipuolisia. Löheiset ihmiset tekivät elämästä merkityksellistä ja aktiiviset kaupunkilaiset pitävät huolta sekä itsestään että toisistaan. Vapaatajan toimintaa ja vapaaehdotystön lisääntymästä pidetään toivottavana, mutta nillä ei pidä korvata kaupungin peruspalveluita.

Yhteyksien kaupungissa liikkumisen mahdollisuudet ja palvelut tekevät sujuvasta arjesta mahdollista kaikille - lähtökohdista riippumatta. Vantaan voimavarana on sijoitettu liikenteellisessä väylien solmukohtaan. Lentokentän ansiosta Vantaalla on lyhyt matka myös maailmalle. Liikenteen ekologisuus mietitään kaupunkilaisia ja päästötömällä energialla. Palveluiden, erityisesti pääivittäistavarakaupan ja terveydenhuollon, toivotaan olevan lähellä tai hyvin saavutettavissa myös ilman autoa.

Vantaan ja vantaalaisten tulevaisuuskuvilla rakennetaan niin kaupungin形象 kuin asuikkaiden yhteisöllisyysyhtiökin. Nämä yhteiset tarinat sitouttavat ja juuruttavat asuikkaita kotipaikkoihinsa.

LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

- Kulttuuriympäristö Museoviraston julkaisuja (2017). <http://www.nba.fi/fi/kulttuuriymparisto>. 15.6.2017. [Viiattu 23.8.2017.]
- Aaltonen Riiitta, Ronikomäki Niko-Matti, Anttilainen Janne, Häminläinen Timo, Laasonen Valtteri & Soiniavaara Ilpo (30.10.2017). MAI 2019 - Ilmiöt ja sienariot oppuraportti. HSI, MDI.
- Ala-Mantila Sanna, Heinonen Jukka & Junnila Seppo (2016). Greenhouse Gas Implications of Urban Sprawl in the Helsinki Metropolitan Area. Urban Development for the 21st Century – Managing Resources and Creating Infrastructure. Oakville, Canada
- Axelson Robert, Angelstam Per, Degerman Erik, Teitelbaum Sora, Andersson Kjell, Elboksdieke Marine and Drotz Marcus K. (2013). Social and cultural sustainability: Criteria, indicators, verifier variables for measurement and maps for visualization to support planning. Ambio, 42(2), 215-228.
- Copenhagen Climate Plan (2009). The short version. City of Copenhagen, The technical and Environmental Administration.
- Dovey Kim. [2.11.2017]. “What makes cities tick? An assembly approach to Urban Design” -luento, Kestävästä kaupunkiympäristöt 2017 seminaari, Helsinki.
- Ekoos Ari & Majamaa Vesa (2015). Maankäytö- ja rakennusliki. Edita Publishing Oy.
- Finavia uutiskirje [16.11.2016]. Helsinki-Vantaan kehitysohjelma luonut tuototähti jo 3000 henkilövuoden verran. <https://www.finavia.fi/teedottaminen/sijaintikohtaisita/2016/helsingin-vantaan-kehitysohjelma-luonut-tähti-jo-3-000-henkilövuoden-verran>. [Viiattu 20.10.2017].
- Hahhtela Tari, Hanski Ilkka von Herten Leena, Jousilahti Pekka, Latikainen Ilna, Mikai Mäkelä, Puska Pekka, Reijula Kari, Saarinen Kimmo, Virtainen Eerki, Väsenkari Tuula & Virtanen Suvi (2017). Luontoaskei tarttumattomien tulendustuotantot torjumiseksi. Lääketieteilinen Aikakausikirja Duodecim 133, 19-26.
- Haines-Youngh, R., & Potschin, M. (2012). Common international classification of ecosystem services (CIC-ES); Consultation on Version 4, August-December 2012.
- Hallitusnevähinen ilmastonmuutospaineeli IPCC (2013). Ilmatonmuutos v. 2013: Luonnon tiedeellinen perusta. Yhteenveto IPCC:n 5. arviointiroporissa. Ilmatieteen laitos, Helsinki. 35 s. [Viiattu 5.11.2017].
- Helsingin kaupunki (2016). Helsingin seudun viertaskielisen väestön ennuste 2015 – 2030. Tilastoja 2016:1. Helsingin kaupungin tietokeskus. [Viiattu 23.10.2017]
- Ilmasto-opas.fi (9.11.2017). SYKE, Aalto-yliopisto, YTK ja Ilmatieteen laitos.
- Keskuskajaopakamari (2016). Alueiden kilpailukyky 2016: Yritysten näkökulma. <http://kaupunkikamari.fi/wp-content/uploads/2016/09/alueiden-kilpailukyky-2016-1.pdf> [Viiattu 15.6.2017].
- Strafica Oy (2014). Pyöräilyn laatuksentävästi Vantaalla. Vantaan kaupunki.
- Kärkkäinen Riina, Kalliala Elina, Kokkila Meri, Lehtovuori Laura & Puhipi Elina (2017). Tuusulan Ekosysteemipalvelut. Tuusulan kunnan selvityksiä.
- Maijainen Kaija (7.6.2017). Luento: Miten kanttilainen ja hallinto kohdavat omistuneesta - kansalaissivistymisi kuntien mahdollisuutta. Kuntademokratiaverkoston seminaaripiäivä.
- Mandaworks AB (2017). WTWMF. When The World Meets Finland. Avipolis Urban Blocks-kilpailutyö.
- Millennium Ecosystem Assessment (2005). Ecosystems and human well-being: Synthesis. Island Press, Washington, DC.
- Mäkelä Antti, Lehtonen Ilari, Ruosteenoja Kimmo, Jylhä Kirsti, Tuomenvirta Heikki & Drebs Achim (2016). Ilmastonmuutos pääkaupunkiseudulla. Ilmatieteenlaitoksen raportteja 2016/8.
- Mäkinen Anne (2017). Vantaan viherrakennelselvitys. C3:2017. Vantaan kaupunki 2017.
- Ojala Anna (2016). Östersundomin yhteisen yleiskava-alueen ekologisen verkkosten tarkastelu. Helsingin kaupunki, Kaupunkisuojuksen tutkimuksivirasto, Östersundomin-projekti. https://www.hel.fi/hekk2/ksv/ostersundom/ekologiset_verkostot/_051206.pdf [Viiattu 20.10.2017].
- Ottelin Juudit (2016). Rebound effects projected onto carbon footprints - Implications for climate change mitigation in the built environment. Aalto University publication series, doctoral dissertations 29/2016. Helsinki.
- Ramboll (2015). Esisuunnitelma maantien 162 pohjoiselle linjauskelle välliä Hämeenlinnanväyläjä Myllykjän länteen. Vantaan kaupunki 2015.
- Ristimäki Miika (2017). Luonnons projekti-ideaksi. [Viiattu 6.10.2017].
- Sitra [2013]. Kestävästi kyllä kalliiksi: 10 teesiä kestävästä taloudesta. Sitran julkaisut 2013. [Viiattu 20.11.2017]
- Sitra & Talent Vectia (2013). Luonnon hyvinvointivaikeuden taloudellinen merkitys. Sitran taustaraportteja. [Viiattu 13.10.2017].
- Sitra (2016). Kierrolla kärkeen. Suomen tiekartta kiertotalouteen 2016-2025. Sitran selvityksistä 117. [Viiattu 12.11.2017]
- Steffen, W., Richardson, K., Rockström, J., Cornell, S. E., Fetzer, I., Bennett, E.M., Biggs, R., Carpenter, S.R., De Vries, W., De Wit, C.A., et al.. (2015). Planetary boundaries: Guiding human development on a changing planet. Science 347 (6223): 1259856-1-1259856-10. Doi: 10.1126/science.1259856.
- Strafica Oy (2017). Vantaan liikenne-ennusteiden päivitys. Vantaan kaupunki.
- Styy Nils [2.11.2017]. "Cities and ageing population – the effects of urbanization and an ageing population on senior living." -luento, Kestävästä kaupunkiympäristöst 2017 seminaari. Helsinki.
- SYKE (2017). Yhdyskuntarakenteen tulevaisuus kaupunkiseuduilla - Kaupunkikoditket ja vähyykkeit. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 4/2017.
- Tyräinen Liisa, Silvennoinen Harri, Korpeala Kalevi & Ylen Matti (2007). Luonnon merkitys kaupunkilaistele ja vaikutus psykikkseen hyvinvointiin. Metian työraportteja 52: 57–77.
- Uudenmaan liitto (2017). Uudenmaan aluelataloudens skenariot sekä väestö- ja työpaikkaprojekti. Lauttasaarenselvitys Uusimaa-käytävän 2050 ja Uusimaa-ohjelman valmisteluun.
- Valtioneuvoston periaatepäätös (2012). Suomen luonnon monimuotoisuuden suojelemisen ja kestävän käytön strategista vuosilta 2012-2020, Luonnon puolesta – ihmisen hyväksi.
- Vantaan kaupunki (2012). Vantaan ympäristöpolitiikka 2012-2020. Huyoksutty kaupunginvaihtuvuusosa 18.6.2012 §7 Sarja A 13 ISBN 978-952-44-3410-2
- Vantaan kaupunki (2014). Joukkoliikennekaupunki Vantaa. Vantaan kaupungin julkaisut
- Vantaan kaupunki (2017a). Vantaan yleiskaavan ajantasaisuuden arviointi. At/2017.
- Vantaan kaupunki (2017b). Vantaan tietopalvelun utistiskirje. Vantaan kaupunki 2017.
- Vilkama Katja, Lönnqvist Henrik, Välimäki-Laurson Jenni, & Tuominen Martti (2014). Eriaristuvaa pääkaupunkiseutu: Sosioekonomiset erot alueittain 2002 – 2012. Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Votsis Anastasios (2017). Space and Price in Adapting Cities: Exploring the Spatial Economic Role of Climate-Sensitive Ecological Risks and Amenities in Finnish Housing Markets. Academic Dissertation, Department of Geosciences and Geography Faculty of Science, University of Helsinki. 2017.
- WWF (2016a) Living Planet -raportti 2016: Tiivistelmä. McLellan, R., Iyengar, L., Jeffries, B. ja N. Oerlemans [toim.]. WWF Gland, Svetsi.
- WWF (2016b) Living Planet report 2016: Risk and resilience in a new era. http://www.wwf.nl/custom/lpr_2016_full/report/ [Viiattu 15.10.2017]
- YK (2014). World Urbanization Prospects. The 2014 Revision. Highlights.

VANTAAAN
YLEISKAAVA
2020

Vantaan kaupunki
Kaupunkisuunnittelu
Yleiskäavoitus